КОНТРОЛЬНЫЙ ЭКЗЕМПЛЯР

Шинарди, 18 ноябрь 1969 шу. № 137 (4774). Мах 2 кап.

Масса а мехкашкара пролетареш, вlашагlкхета!

СЕРДАЛО

(«Свет»)

Советски Союза Коммунистически партин Нохч-ГIалгIайн обкоман, Нохч-ГIалгIайн АССР Лакхахьарчу Советан а, Министрийн Советан а орган.
Орган Чечено-Ингушского обкома Коммунистической партии Советского Союза, Верховного Совета и Совета Министров Чечено-Ингушской АССР.

АРАДУВЛ… 1923 ШЕРА …

ПХЕ ШЕРА ПЛАН—ХАНАЛ ХЬАЛХА!

Нохч-ГIалгIайн химически завод… хууш болчарех ба хIоинаськъа… тхалиса дикьалгIна шера план… кхочушдина. Царех ве машинхьагIоьа… Сагиов Владимир. 13 шу совгIа ха я во цига болх бу. Цу шарахь дукха шайт Iаьмай ца. Цьааьнгнна… сераш дела цхве дукха бо ца хьаш, …процентех ду хьаяш… на ю. Советниш нормаш 130 процент кхочушдеш ю… Сагиов… декхараш кхочушдеш ю ю.

СУРТА ТIА: вовшахгIоьтма оператор В. Сагиов.

М. Плиева сурт.

ЮРТА СОВЕТА ДЕПУТАТ

Совета берриге болх бераш депутаташ ба, къаьстта ала доагIаш да из юрта Совета депутатех. Геттара кIезига ба юрта Совета аппаратера нах, беррига а хIана бац дьнна бола цун болх депутатий бе безаш нийсду. Долче, халкъо хержараш хьинарегIа ме хул, цар инициатива лакхагIа ме хул, цар нахацара булваман шорагIа ме хул дикагIа лоархIаш юрта Совет боахам а культура а дегIабоалара дакъе шийна хьалхарча латтача доахарех.

Парте массаза ший лоархIаметIареx дола деккар лийрхIад общественни вахара деррига доакъошка къахьегамхой хьинар айлар, халкъа боахама доалдеча нах юкъе увзара форма товяр. Советски Iадал дагьинача юххье В. И. Ленина яьхад: «Паччахьалкхен аппарат чIоагIьара эша дикагIа йола средство йолаш да вай, из я махка доал деча советашка гIолла къахьегамхой юкъе ваар». Из хIана массане а кхетадеш да. МоллагIча Совете хержача нах, Лакхехьарча Совете хержа бале а юрта Совете хержа бале а, боккъонца дIалаьрхIача паччахьалкхен деятелаш хул. Халкъа шIерагIа шоай харжархой наказаш кхоачашдеш деррига вахара юкъегIерт уж, паччахьалкхен гIулакхаш кхоачашдеча хьинаре дакъа доал.

Дика хьекхаш ду цу хьакъе Грозненски района Гикаловски поселкови Совето. Цун хIара депутата гонахьа дикача а болх булургболча а нахах латта активе я, царех хьинарегIа бараш поселкерча Совета массахарча комиссешка юкъе ба. Хьинаре дакъа лоац цар Совета сессешка вувцаргзола дешаш кийчдеча. Нагахьа сесси, исполкома заседани чакхъялаш хIана моллагIча цхьан комиссе члено содоклад да еш. ХIаьта дош дийца а дийца сецам баь бальча беррига шоай низ тIа а бахийте оарцагIбоал депутаташ сессе решенеш чакхьахара.

Гикаловски поселкови Совето беча боккхача балха лакха мах баьб В. И. Ленин ваь 100 шу дузача деш сийна юртийн станицайн Советашта юкъе дьржача яхь итогаш еш: укх шера хьалхарча ах шера хьалхара моттиг хьожаьй цу Совета, карара кара тела Ше байракхи ахчан премии а луш.

Дукха ба вай республика юрташкен станицашкен харжархой шоаех беннача тешамах доккхалдеш а шоашта тIалатта бехктокхам боккха хилар кхетадеш а бола депутаташ. Цар шоай сийлен декхар лерхI вахара деррига дешаш юкъегIертар, харжархой наказаш кхоачашдар. Царна хоа харжамий округашка баха нах шцашка догдоахаш, цоашкара гIулакх а, хьакъал а ешаш балга. Депутата хила йиш яц «лоархIамен» лоархIаме «доаценя» дешаш, харжархошта хьалхтдола хIара дош лоархIаме а къовстадаьза даргдоацаш а хила деза цунна. Цо чIоагIгIа тервал де деза коммунальни органий, торгови, культпросветучреждений, кхыча организацей болх тоабарца дувзаденна дола деррига дешаш, гучадаьнна кхоачамбоацараш из дарра комиссе исполкома заседанес, сессе уоттаде деза. Сессо а исполкомо а уж дешаш дувцаш масса а оагIорахьара таккха деза кхоачамбоацарий бахьанаш, бехке бараш кертагI а боахаш. Къаьстта тервал тIабахийта беза цу депутатех дола сецамаш сиха кхоачашдерга Iалашдара.

Шелковской района Червленни станични Совета депутат я Мария Георгиевна Савчук. Станицерча промтоварни магазина заведующи я из. Дика тоабаьб из ший таха коллектива болх. Ший новкъостайшара из хьадехар да бахача наха фу эш хар, цар хIара захка дIалахьаре из кхоачашъяра. Хьинаре дакъа лоац депутата Совета балхаца. Уналцlиево лоарйа комиссе член ше хиларах тарра, чIоагIгIа тервал тIаухийт из наха медицински гIулакхаш дегIа тоадара, станицера улицаш санитарни хьалаш дика долаш хилийтара, бахача нахагара дьтта, шуьра, фуаш мийле новкъостал ду, сессе решенеш, кхыдола докуменгаш наха дIадевзийт.

ЧIоагIгIа бехктохкаме а хетаж кхоачашду харжархоша шийна тIалехка декхараш СогIапчарча юрта Совета депутата Гетагажев Хьажбикара а. Массехк харжа из депутатала, дилла а массехк юртбоахама комиссе член хул из. Производстве дания хьалхе латт Хьажбикар, боахама дикагIбола механизатор лоархI кулах. Юрта боахама дош Совета сессе а исполкома заседане дувца кийчдеча а из дувцача а хьинаре дакъа лоац депутата. Массехк шера вIашта из кьежаву Совете кIе хьекхача хана депутатски поста керте, хIана аьлча цо дика де ловттабу тIахьехам алат мIенна хьокхий, чуанаш хоадой, деррига ялат хьатта хIаккхоачийтий хьожаш.

Харжархой наказаш социалистически демократе лоархIаме дакъа да, цар хьахьокх вай махка халкъо паччахьалкхен моттигашкарча органий практически балха чIоагIгIа влияни еш хилар. Харжархоша тIалехка гIулакхаш, цар наказаш кхоачашдар хIара Совета, хIара депутата декхар да.

Укх шера март бетта хиннача харжамашка харжараш депутаташ хержаб вай республике къахьегамхой депутатий моттигашкарча Советашка. Царех хIаране доккхал а деш ала йиш я халкъа Iу ва со дьнна. Из Iалаьмате сий долаш цIи я, хIана аьлча халкъа тешам беннача сагах мара иккха йиш йолаш яц из. Халкъе харжарий декхар да из цIи сийленна лелаяр, ший района, юрта, станица экономикен культурен дегIайоалдеча хьинаре дакъа лацар, В. И. Ленин ваь 100 шу дузача денна сийленца накъадахара Советаша тIаийна декхараш кхоачашдерга Iалашдар.

СССР ЛАКХЕХЬАРА СОВЕТ ГУЛЪЯРАХ ДОЛА СССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТА ПРЕЗИДИУМА УКАЗ

СССР Лакхехьарча Совета Президиумо СОЦАМ БУ:

ВорхIазлагIа хержача Советски Социалистически Республикий Союза Лакхехьарча Совета ворхIлагIа сесси 1969 шера 16 декабре гор. Москве гулъе.

СССР Лакхехьарча Совета Президиума Председатель Н. ПОДГОРНЫЙ.

СССР Лакхехьарча Совета Президиума секретарь М. ГЕОРГАДЗЕ.

Москва, Кремль.
1969 ш. 14 ноябрь.

ЛИЙРХIАЧУЛ ДУКХАГIА

Пятилетка дихьалгIча шера план ханал хьалха кхоачашьяра къахьегама вахте эттача «Грознефть» НПУ коллективо доаза къахьегама толамаш шIаккха да хиннача бесса лакха да. Мехкдаьттен газан яккхара итт бетта задани 105 процент кхоачашъяьй. Планал совгIа даьккхад 170,9 эзар тонн «Iаьржа дешув». Продукцена реализаци яра задани 102,9 процент кхоачашъяьй мехкдаьтта промысловни управлене мехкдаьттахоша, планал совгIа реализаци яь продукци 923 эзар сома махьа я. Продукцена реализаци яра план тIехкхоачашъярах хьадоаккхача мехкдаьттаген газаген дIабоала мах лохбарах укх шера паччахьалкхена планал совгIа баь пайда 700 эзар сом да. Къахьегама овсарле ... план 106 процент кхоачашъяьй. ХIаьта дIадахача итт бетта хьалхарча хинначул 30,2 процент дукхъеннай из.

Къаьстта чIоагIгIа доаг гIоаххаш хIана да укх шера 10 бетта соахка цу ханачул 24,1 процент дукхагIа мехкдаьтта, 124,2 процент дукхагIа газ яьккхар, хIаьта реализаци яь продукци 28,3 процент дукхагIа я, 30,5 процент дукхагIа ба паччахьалкхенна баь пайда. Кхоалаг1ча квартале Ерригасоюзни социалистически яхье шоллагIа моттиг яьккхай тха коллективо.

Ленински къахьегама вахте латтача тха управлене мехкдаьттахоша дийнахьа буса планал совгIа доаккха «Iаьржа дешув» 1600 тонн я.

ШоллагIча мехкдаьтта промысла коллектива, цхьайола хана ... денаш ннйслуштехьа, хьадоаккха мехкдаьтта дукхагIа хилийтара а паччахьалкхен план ханал хьалха кхоачашъяра а тIеррадь мероприятеш чакхйоах. Цу промыслана керте латтача коммуниста Е. М. Данилова дика вIаштIехьбаьккхаб мехкдаьттахой къахьегам, цунга хьежжа ха доаха толамаш а. 10 бетта планал совгIа даьккха мехкдаьтта 170 эзар тонн я. Цунна хьожаьй тха управлене промыслашта, цехашта юкъе дьржача яхье хьалхара моттиги карара-кара тела Ше байракхи.

Промысле къаьстта дика къахьегаш я йоккха опыт йола къена мехкдаьттахо Бычков Степан Ананьевич керте латта шоллагIа бригада. Цига хIара сменагIа нормаш тIехкхоачашъю операраша А. Шабуева, Н. Михайлова, В. Ширяева, Е. Бычкова, кхыча дукхахачар.

В. И. Ленин ваь бIаь шу дузача денна сийленца накъаяхара къахьегама вахте латтача В. А. Мельникова кулгалеча энергоцеха коллективо доаха толамаш а дог гIоздоахаш да. Дерригача технико-экономически хьокхамий 10 бетта план тIехкхоачашъяьй цо. ХIаналехьа планал совгIа кхоь электроэнерги 3 эзар киловатт сахьат да. Цехашта юкъе яьржача социалистически яхье кхоалагIча квартале шоллагIа моттиг хьожаьй цунна а. Цига дикагIбола моптераш лоархIаш ба А. А. Еременко, Н. В. Макаренко, И. Д. Настеко, кхыбараш.

Социалистически яхье хьалха латтарий шIераш йоакача хана уха управлене хьалхарчарца цIи йоаккх И. Г. Величко кулгалдеча мехкдаьтта дIаухийтача цеха коллектива а. Итт бетта план 113,2 процент кхоачашъяьй цо, планал совгIа дIадахьийтад 26,2 эзар тонн мехкдаьтта. Планах лаьрхIачул кхоза шIенагIа да дIаухийта мехкдаьтта.

Уж а кхы а къахьегама толамаш доахача хьокхам телаш ба къахьегама ветеранаш: слесарь И. П. Обелин, П. И. Голованов, А. С. Любимцев цар массала а шоай нормаш 125—130 процент кхоачашъю.

В. И. Ленина юбилея сийна тIаийца социалистически декхараш ханал хьалха кхоачашдеш хьайоагIа тха коллектив. Пятилетка дIададахача кхаь шерен 10 беттен планал совгIа даьккхад 370,8 тонн «Iаьржа дешув». Из хул лаьрхIачул дукха а дукхагIа.

Е. ИВАНИНА,
«Грознефть» НПУ планово-экономически отдела начальник.

РЕПОРТАЖ

БОЧА КУЛГАШ

Геттара йоккха шаш ер Грозненски слюдякой фабрика коллективо октябрь бетта кхоачашъе эзаш хиннар. Октябра 52 шу дузача кIеста накъабоалхаш болкъчама еррига шоай гораваш оарцагIъяьла къахьийгар. Цудухьа ханал 4 де хьалха вIаштIехьдаьлар цар из декхар кхоачашде. Иштта хьинаре къахьег коллективо ноябрь бетта а.

Уж толамаш доахача лоархIаме дакъа лоац Ф. В. Кочергина керте латтача шоллагIча цеха коллективо.

Цеха хIара участка балхага хьожаш чакхдоал сон Фаина Васильевнах.

Слюда тела участок. ХIа дьнна дIачувоаллашехьа бIарг тIаотт йоккхий тайп-тайпарча формаех слюдий Iовкъаш чуйолча яшкашта.

— Наьха могашлеп чIоагIа Iаткъаш дола кварц дIалаккхарал совгIа кхы обработка ца еш лов машкара доагIача бесса хул оаха хьаэца слюда,— йоах соцарча новкъоста. ХIаьта укхаза цунах вIамагIйола Iоакъаш йоах.

ДIахо долх тхо. ДIа-хьай ду къкмаьл низткъа мара хьахазийтац болх беча машинаша.

МугIарех латтача истолашта хьатIа а дIатIа а хайша багIа хена цийсбенна кхалнах. Иштта бийкъаб уж укхаза, цар беча балхага хьежжа. Шоашта хьалхашка латтача машина дIакIазлоал кхьакхха форма йоала Iоакъа. ДIахьекхе, Iохьекхе, слюда ца доалла моттиг дIайыккле ший белгтела размер йола слюда Iовкъа таш чекх Iовттус цар лалла латтача хIаране тIа ши-ший тайпан цIи язъйча яшкаш чу.

БIаргагу истолашта латта дIамига цIе байракхилгаш.

— ХIара участко, бригада В. И. Ленина 100 шу дузача денна сийна тIаийцача социалистически декхарел совгIа хIара боахлочо ше къаьстта а лакха декхараш тIаийца къахьег сийленца цу дезача денна накъабахара. ХIаьта хьона бIаргагуча цIеча байракхилгаша хьахьокх царех цхьабараша чIаьз ле а уж декхараш кхоачашдаьлга, — оаа сога Фаина Васильевнас.

Йоккха Ше байракх кьалхашка латтача истола тIа дIатIадоах тхо. Из коммунистически къахьегама бригада яха сийлен цIи яккхара яхье яьна Н. П. Пастернака бригада я.

Беррига а хьо бутт мара ха яц Наталья Прокофьевна бригадирала хьожаь. Цхьабакъда цу лоацача хана тIехьавосаш хиния бригада хьалха а яьнкха, Ше байракх ккха я кийнад цун.

— Мишта вIаштIехьдаьнвал хьа, Наталья Прокофьевна, селла сиха хьай бригада болх тоабе?— хоатт аз.

— Из-м са дешал дац, са болхлоша массане а дика къахьегалга мара, — аьле жоп лу кхалсаго.

Дукха къачьийгар хан яззе ца къовсаш бригадира, бригада болх тоабара, царна новкъарле ер фу ха гIертам. Кхычар саниа дезал а цIа а доллашехьа шийн звалеш лавхъяра техникуме дешаш я из.

Цхьа смена дIаяхийтац цо ший декхар тIехкхоачаш ца деш а.

— Тхоай тхьенадалIара а хьоле, тха а дешай цун санна девал, аьле цуна тIехьа ца диса гIерташ къахьега доладелар тхо а,— йоах цун уллув егIача Переволкина Алла.

— Цудухьа цхьа сиг вuсачэр тха бригаде 7-ча ноябре дика къахьегарах совгIат ца луш, аьле гIатох цун ловлахоч.

Йоккхача, сийрдача зале беррига къона кхалнах, мехкарий ба. Дит мо нрача урсашца чехка хьаипхьалхадоах цар слюда. ХIана гулдбаьб укхаза къонагIбараш. Керта чол шозза дикъагIа да цар врахеца слюдай тIоавнаш. ДукхагIча дакъе пIелгашта юкъе кхоачашехьа а доаз царна цун совал.

Сиха лел цун ловлахочун Хикаева Лидай кулгаш. Ший бе долла урс дIахьекхилга мара кхы кIема дой-те укхо, аьнна хетадойтташ. Кадай бу болх, цудухьа массарел а дукхагIа да яьшка чура слюда а. Иштта сихен дикен шоай декхарашца лоархIабу болхлой дукха ба укхаза. ЦаI —ахазза, шозза дукхагIа кхоачашъю цар шоай нормаш.

Ше къаьстта игIа «Коммунистически къахьегача бригада» яха цIи лелаю А. Солодовникова бригада. 8—10 шерал кIезигагIа болх беш цхьаккха кхалсаг яц цу бригаде. Арахецача слюдана юкъе а дикагIа лоархIаш да цар кийчду слюда.

Иштта кхалнахьа бочача кулгашка арахеца слюда раьза болаш дIаэц потребителаша. Заводашка, фабрикашка, тайп - тайпарча машинашта, станокашта эш из. Баркал оал цар из арахецача кулгашта.

З. ГАЙСАНОВА.

УКХАЗА КИЙЧДУ ФУ

Ишевски алат дIанийлу пункт чIоагIа аьттув болча моттиге ул. Цкъа-дале района юкъе, шоллагIа-дале машиннаькъа йистте я из. Цудухьа Наьсарен района боахамий чIоагIа аьттув баьлав, хаттама хьалаш во хиннадоллаще а дика тьуржьалаь ялат ший ханнахьа паччахьалкхенна дIадала. Ала деза ялат дIанийлу пункт а, боахамашка кхееча культурай хьувкъам, шерагара шу массаза дала лакхбаларга хьежжа, шерлуш, тоалуш йоагIнлга. Цех лакха механизаци йола предприяти хиннай укх тIеххьарча шин пятилетка шерашка. Иштта 1958-ча шера ялат дIанийлеча пункте шин склада цхьа массехк арданхах баь доал мара хиннабеце, хIаьта хьадеш дола деррига балхаш кулгашца деш хиннадале. хIанз пункте йоккха итт склад я, царех ворхI механизировании я. Дукха ха йоацаш укхаза хьалъяьй фуна лаьрхIача хьажкIашта калибровка ю завох. Цу чу я хIара сахьата 300 центнер томар тIехь йокъаль хьажкIаш фуалйоаха лех, дийнахьа буси бIаь тонн хьажкIаш йокъаю камера.

Цул совгIа а дукха объекташ хьалъяьй ялат дIанийлеча пункте. Иштта, массехк шу хьалха эксплуатаце дIаенний шиъ реактивни сушилка. Царех хIаране дейнея буси йола къахьегама овсарле кхо бIаь тонн я. Цул совгIа доккъара лаьрхIа йола томара тIехь хьажкIаш мел чIоагIа тIаьда хиларах ший боараш кхаччалца йокъаю цар чу (шийтта процентага кхаччалца).

Бакъда цу ерригача гIишлоех а кхоачам бацар. Цудухьа ха бола ялати гидуаргашн доккъаду ДСП-32 яха сушилка хьалъяьй ялат дIанийлеча пункте. 25 метр лакха йолча цун гIала чу оттаьй ялати гидуаргашн соргага хьежжа къовстадуж, хIаьта уж доккъадуи оборудовани. Уж ерригa гIишлош дийнахьа буси болх беш я хIанз.

Ялат дIанийлеча пункте района боахамашка хIаналехьа дIадeннад 220 тонн генараш. Цхьабакъда хила доагIачул шозза дукхагIа тIаьда яр гидуаргаш. Уж гидуаргаш цIенъеш я хIанз вай тIеххьара йийца установка. Из болх бу 80—90 градусага кхаччалца дIоахлаьча феца. ХIаьта сушилка гидуаргаш тIаьда йолаш хьачуэдарен доккъадаьчул тIехьагIа араяхарен балхаш (бIаьш метраш никъ бу цар) механизмаша ду.

Ялат дIанийлеча пункте хIара шера хьакхухь вай мехка кхыча районий заказех фуна лаьрхIа кхедаь ялат. ХIаьта тIехьарча шерий опыто хьахьекхад цу фуна тIеадал базиснчул лакхагIа а йолаш 40 процентага дIакхоачаш хуьи. Цудухьа чIоагIа йоаь а дуьй де дешаш балхаш да фуна лаьрхIа ялат доккъаделга. хIана аьлча сов тIех доккъадойла а хIаьта эшшача боарамагIа доккъа ца деш дуса а фу тIаьллара процент лохъена тарлу. Цул совгIа ялат цIенъяра балхаш вIалла а тIехьа ца доллийташ де дезар. Из балхаш долаш пункте хьалъяьй цхьаькха а камерни сушилка. Цун къахьегама овсарле — дийнахьа буси бIаь тонн. Из объект хозяйственни хьисапе яьй.

Ялат дIанийлеча пункте деш долча балхашта механизаци яра боарам меллаб ха йиш я цига болх беш дола электродвигателаш мел да хайча а (тайп-тайпара низаш дола 210 двигатель).

Цхьан хана аIамига. кIеззиг низ болаш хиннача предприятех бенкха, лакха механизаци йола боахам бе вIаштIехьдаьнна иштта, пункте дукха лакха квалификаци йола кадраш хиларах. Масала хIанз цу пункта инженер-механик волча ков. Колоева цига болх бу ер шийтталагIа шу да, иштта дукхача хана дена болх барах лакха говзал йолаш ва прораб ков. Илиев а, кхыбола дукха мугIарера болхлой а.

Ялат дIанийлеча пункта организационни центр я ала дезаш я лаборатори. Цу чу гIолла чакхйоал пункте хьачудахьача ялата хIара килограмм, цунга гIолла чакх а аьле дIайохьийт кийчача продукце хIара килограмм. Ялат дIанийлеча пункта «дега» кулгалдеш из ялата продуктай системе 1944-ча шера дена болх беш вола ков. Ведзижев. ХIанз Люберецки пищевой техникума кхоалагIча курсе дешаш ба Ведзижеви лаборантка йола Хабриева Мовлатхани.

ХIанз эггара бехктокхамегIа йола ха я лабораторе а ерригача пункте а, укхаза хьаккухь районе хийцна чуэнаш латта хьажкIаш. Кулгалхама дерхIачох итт эзар тонн совгIа томар тIехь хьажкIаш кхоачаргья пункте. Уж ерригa хьажкIаш хьа а яйна йокъаярал совгIа калибровка а е еза царна. ХIаналле 5957 тонн хьажкIаш кхаьчай пункте. Царех 3670 тонн йокъаяьй фуалъяьхай яьннай. Ала деза пункте дIадахача шера укх хана баьча балхал шозза дукхагIа ба из болх. Цул совгIа балха дикал а лакха я. Из хьахьокх Наьсарерча контрольно-семенной лабораторе баьча тIахьожамо, дукхагIа дола укхаза кийчлаь фу цхьоалагIча классах хилара.

Республика ихаш лелаерашта доккха новкъостал ду ялат дIанийлеча пункта коллективо цар тIаийна социалистически декхараш кхоачашдара.

П. НОВАКОВ,
агроном.

Котамий конвейер

Шелковская — Москвана юххера коа тIара оалхазараш леладеча ткъаь фабриках цаI — столицера дIа шовзткъа километр я. Наьхича корпусашта (уж укхаза итт совгIа я) юкъе асфальт йиллa майдаш яда. Цхьаккха саг ваьш фабрика территоре тIа бIаргагуш. Мел тамаш йолаш из хета а, коа тIара оалхазараш леладеча фермашка массаза а хулаш йола котамий гIар а яц хьакхаш. Салема юкъе лелхар пенех йоахкача Iалаьмате йоккхийча вентиляторий дхьан боарамера тата мара даь.

Производство сока хьайовзийташ ба директор йола Шеврина Валентинен керттера зоотехник Портной Михаила. Технологически процесса деррагIа йолхача цехера цехе дувл тхо. Цу ваьккъа тIа эггара хьалхарьяр — инкубаци фуаш кийчду цех. Инкубаторашка дIачудахкаьлехьа цига хьахорж фуаш, хила тарлуш йола инфекции дIаяккхара газвиен ультрафиолетови зIанарашцен облучении ю царна. ДIахо кхы а я массехк цех — инкубаце, кIоригаш кхееш, яхкача промышленни котамий, фуна лелаеча котамий. Процессий доккхагIола дакъа — доакъареш декхар, мухьаш тIакхухьери аракхухьара, фуаш хоржар, кхыраш — механизаци я. БIарччача шера ю укхаза фуашта инкубаци. КIорнгаш яхка котамаши оагиилгаш долча батареяшка йоахкаю.

Укхаза я яхкаш йола 300 эзар гаргга котами тайп-тайпара ханаш йола Iалаьмате дукха кIоригаш. Цу шерашка юкъера лаьрхIача хIара шера цхьан котамо ду фуаш 120 фуьгара 210 фуага кхоачаш дукхагIа хиннад, хIаьта уж гулдарга дIабода мах 43 совгIа процент лохбеннаб. Укх шера москвичашта 50 миллион фуь 11 эзар совгIа центнер дулхи лу фабрика.

Российски Федераце «Птицепрома» чуйоагIа кхы а 770 инкубаторно - коа тIара оалхазараш леладу станци, 282 коа тIара оалхазараш леладу совхоз, племенной фух дола коа тIара оалхазараш леладу 21 паччахьалкхев завод. ХьалхагIа хиннача предприятеех пайда а эшаш, керда яраш хьал а еш, «Птицепром» дукха дукхагIа яха йолаенна продукци. Натахьа сална 1965 шера цун системерча предприятеша мехка 2 миллиарди 89 миллиови фуь а 61,7 эзар тонн коа тIарча оалхазарий дулх а денна хиннадале, укх шере а 5 миллиарди 464 миллиони фуь а гулдергда, шозза хIана даккхал яьнна дукхагIа коа тIарча оалхазарий дулх а доаккхаргда.

Болх бе йолайолийташ я 12 1969 шерен кхы а 18 хьатIадоагIача шерен коа тIара оалхазараш леладу йоккхий фабрикаш. ХIанз болх беш йолча предприятешка механизаци автоматизаци еш латт производственни процессашта. Коа тIара оалхазараш леладеча фабрикашка, цул совгIа, тIехь-тIехьагIа кIезига продукт луш дола коа тIарча оалхазарий тайпаш хIа а довхаш, цар косметта продукт дукхагIа луча тайпахи гибридехи йола котамаш йолаергья. ХьатIадоагIа шу чакхдоалаш «Птицепрома» системерча предприятешка фуаш 6 миллиардалле 222 миллионаген кхоачаш дукхагIе гулде а коа тIарча оалхазарий дулх 129 эзар тоннига кхоачаш дукхагIа доаккха а лерхI. 1966 шерена хиннача 1000 фуь гулдарга дIабода мах 1970 шера кхо процента дулха тонна яккхарга дIабодар итт процента лохбергба. Массехк процент лохдургда къахьегама дIабодар а.

В. СТАШЕВСКИЙ.
(АПН).

ЭСТОНСКИ ССР. Москве хургйолча, оагIа кIадаш доккъаргдолча республикай юкъарча ярмарке дакъа лоацаргда Ленина орден лелаеча «Кренгольмская мануфактура» яхача боамбехьахата кIадай комбината отделочни фабрика а. Фабрика коллективо дикен хоаен, безаме сурташ бесаш дола дукха кIадаш дахьаргда цига доахе. Къоначa предприяте арахецача кIадай 170 совгIа тайпара эзаш да.

СУРТА ТIА: художественни мастерске начальник Н. Шевчука (аьрдехьа) болхло Я. Павловай ярмарке дахьийта кIадаш хьахоржаш боахи.

П. КУЗНЕЦОВА.
ТАСС фотохроника.

ПАРТИЙНИ ВАХАР

ВАХТЕ—КОММУНИСТАШ

Дерригача халкъа цIей—Соьлаха-Боккхача Октябра 52 шу диздаре Грозне производственно-товарни контора болхлоша къахьегаха толамашца.

Предприяте коллективо беррига шина низ тIебахийтаб хIинз В. И. Ленин вань 100 шу дизара яха ма йоаггIара пачьахара. Тха конторе коммунистийн къахьегамхошец хьинаре кхоачашъю коллектив социальни дегIаахара комплексни план.

Тха партийни организаце хукте къахьеийгар предприяте экономика дегIаахари коллективе социальни доши Iомадеш. Из даькул тIеьыгIа оаха вывод йир дегIаахара комплексни план йолаш болх бе хала я йиш йоацаш я хиларах.

Цу плана кертера доархIаш планировани кIоаргаар ба. Шийбахьан доацаш хьа планировани боахама реформа кхоачашъеча хана дегIайоагIаш хилар. ХIаьта цун цхьа ялдъа да производство дегIаахара экономически стимулироваш эргаьккха товар. Кердача хьалашка хьаяь поощрительни фондаш, планаш реальни хилара материальни лара и. ЛоарцIаме да коллектива кьашташ кхоачашдар цо производственно-экономически баьха результатех тайша долаш хулийташ хилар. Партийни комитете тхо дукхаза дагадийлар комплексни план оттаялехь.

Парткома членаша, профсоюзни, комсомольски организацеша, боахама кулгалхоша йоакхо йора керттера дехкар дикагIа къоастадара, цунца цхьана йоакхо йора сага хьаштий, цунна дагадоехкарий. Тхо тийшар из производства эффективность, къахьегама овсарле, къахьегамхой ахара хьал-торо лакхъяра мыкъаца чакхдакха йиш йолаш хилара. Боахама реформа хьалашка сага вахара хьали культурен лакхъе йиш я предприяте хьахулаш йолча поощрительни фондийн общественни фондийн чотех. Уж я социально-культурни мероприятий, вах чубаха цIенош къалдара, материальни поощрение фондаш.

Масала, Черноречье поселка хьалдаь доалаш лятт 56 квартира йола ваз чубаха цIенош. кхегIадоагIеча шера цига кхы а нашттал квартираш йола цIенош хьалдергдолаш проект оттае йолаьй. Плана тIа белгалдаьккхаз болхлошта, инженерно-технически болхлошта, гIулакхерча ваха, цар [illegible] саналергдолаш Сержень-Юрта профилакторе корпус хьаяелга, ахкарча хана цунах берий лагерь а ергйолаш. Коллективна берий дизза Iалайдаш пять берий беш я.

ПТК болхлоша производствени болх толамца беш хилар баьхан долаш материальни фондаш лакхъявнай. Производствени участкаштех установкаштех йиза реконструкце е ларгI къахьегама овсарле лакхъергйолаш.

Массехк шу даьча кердача моттиге хьалбергба ПТК боахам. Межхдаьтта продуктий тIеста феца дIаухаргйоацаш этара дикагIа йолча аппаратураца Iаьлгаьх кургье лерда енкосташ. Парканка межкдаьтта продукташ чуйоттаеш хьалйовхаеш мел дече болхашта автоматизаци ергьа.

Тха коллектива керттерчарех цхьа дехкар да заводашка компонентех уж оIашагIъеш моторич даьтташ цхьалар. Цунна лаьрхIа ух шера болх бе йолайолийтаргья автоматически станци. Ух шера Советски Союзе этара хьалха болх бе йолайолийтаргья шоватке итт эзаь тонн хула резервуар. Бытовой помещенеш хьалъяь йовлаш латт ЭЛОУ участкех АВТ царка участкех. Уж вай лакхехьа цIераш яьхараш а лерхIеча дукхачарех цхьайола мероприятеш хара яц.

Уж мероприятеш чакхйоалача участкашка, цехашка производствени дисциплина а къахьегама овсарле а лаккъара бокха иэтама болх бу болхлошта юкъе коммунисташа, шоашкара хьокхам тел.

Грозненски производственно-товарни контора хIана ух сахьата вай хенарча техникаца а межкдаьтта продукташ кийчъяра, уж дIайахьийтара технологеца а кийчъяь хьалха латта индустриальни предприяти а хиина дIалттай.

ХIанз бIаьш хьаькала къахьегаш бола вах ленински къахьегама вахте а этте болх беш ба. Ма йоагIара дIахьоча шу вахте хьалха латт коммунисташ коммунистически къахьегама ударникаши. ДикагIбола производственникаш ба операторааш Саламаха Анатолий, Пустовойтов Алексей, Левашов Валентин, Бекбузаров Борис, Селимов Бекхан, слесараш Даценко Владимир, Мордерер Арон, кхы дукха бараш.

И. КАЦЕВМАН,
ПТК парткома секретарь.

ХЬОКХАМ ТЕЛАШ

Дошоча гуйран дIайхача ленеша хог хьест Шелковской района «Коминтерна» цIерагIча колхоза ахарлой. ХIала аьлча цу ленош йиш хулийт колхоза кхашкен фермашкен эттача ленински къахьегама вахте дикагIа а дукхагIа а болх бе. Деррига боахама балхаш сихагIа чакхдаха, общественни хьайбашта Iа дакхара кийча яь дикха гIерт колхоахой. Колхозе цIинтийнад 2700 гектар гурахьа дуьн алат, зиби вахлаш латт лаьтта.

Дика вIаштIехьбаьккха бу из болх заслуженни агроном коммунист Дереманко Анатолий Кириллович керте латтача комплексни бригаде. Цу бригаде йоакха йовкхо ю хьатIадоагIача шера алат дика хьукъазара. Лаьтта делазара культура лакхъара. Из гIулакх вIаьолалаьраш а цу къовсаме хьалха латташ а коммунисташ ба.

Гуйран зуа алат дIахучча дийнахьара балха норма тIехкхачашйора механизаторааша-коммунисташ Э. Нутаева, М. Асаева, Г. Зыртова. Зиба лаьтта вахача хьалла латт трактористаш коммунисташ Табанков Александр, Павликов Василий.

Ленински юбилейна къахьегама совгIаташ кийчдеш ба жа лелдераш. Вокхача патриотически безамца къахьег цхьа ух ленош. Коммунисташ В. Третьяки И. Куненкон керте латтача жа леладеча фермаша чух шера деккхий къахьегама толамаш даьхад: юкъена лаьрхIача устагIанна тIера 6,6 килограмм тха даьккхад. бахкача бIаь устагIанна тIехьа лерхIаш 107 Iаьхар кхебаьб. Колхоза жа леладераша хIаналехьа а кхоачашъяьй паччахьалкхенга тха дохкара цхьа шера зазани. Тха хIаьрача пункташка дIалахьийтад 2100 центнер тха. цунах хул шера йолча планах 126 процент.

Доккхий толамаш даьхад коммунист Павлюченко Дмитрий Афанасьевич вокхалйоала жа Iу волча бригада: цхьан устагIанна тIера лерхIаш 6,8 килограмм тха даьккхад, бахкача бIаь устагIанна тIехьара 124 Iаьхар хьалхе-баьбь.

ДикагIчарех ю коммуниста Шарипа Мамбета бригада а: цхьан устагIанна тIера лерхIаш 6,7 килограмм тха даьккхаз цо. ХIаьта совхе даьча къонача жена тIера — 8,1 килограмм, бахка бIаь устагIа лерхIаш 115 Iаьхар хьалкхебаьб.

Шинна а новатора коммуниста Д. А. Павлюченкон М. Шаршвен шоай бригадашта юкъейоалийай боахама чура овсчет. лерттIа балхаш тIа цIа-юха ийгбаьй вах. кхетамца даоэ къайбашна, кхибу жена дуча доккъара, кхьйолча средствий. Цунха тхан дукхи дакхаоге дIалоаш планах лаьрхIачул локагIа да цига.

Колхоза парторганизаце цIий мугIарашка тха шера хьайнаб дикагIбола къона механизатораш Н. Камын, А. Табанков, В. Бадин, дояра И. Свитко.

Паччахьалкхенга алат, шура, тха, комсаш йоккхара цхьа шера план кхоачашьяьй коминтерновцаша. Ахчан дохоэлаш ахара иййбетта изан 114 процент кхоачашйир колхоса.

Колхозхой къахьегама хьинаха политически сакхетамо лакхъбалар ца бригадашкен фермашкен коммунисташа бокха политически болх бар. Къахьегамхошка пайте дош дIакхоачийташ балх бу 12 политинформатора, 19 агитатора, 9 лектора-общественника. Цар колхозхошта дIадовайт мехка а дуьнен тIа а хулаш дола лоадам бола хIамаш. юрта боахама специалисташа тематически выступленеш ю.

Къахьегама совгIаташца вакъабелх «Коминтерн» яхача колхоза ахаркой В. И. Ленин вань 100 шу дизара.

Е. ФАРНИЕВА.

ЮБИЛЕЙНИ ЯХЬЕ—КЪОНАБАРАШ

Экономика, къахьегама овсарле лаккъеча, хIаман яхон беча чIоагIа эшаш ба комсомольцийн хьокхам, тIахьожам. ХIанз къаьстта лоархIам болаш да из гIулакх: В. И. Ленин ваь 100 шу дуза юбилей гаргакхоечача хана.

Из дага а доалаш шоай гIулакхаш дикагIа хилийта, къахьегача, салоIача, дешача хIаравар шеше гIех хила гIерт тха комсомольцаши кагирхойи. ХIанз вахара юкъеяьнлача ленински зачеташ хьахьоих из бехктоккам мел айбенаб.

Дукха ка йоацаш тха «Сунжанефть» НПУ комсомола комитета итоташ йир Ленински зачетий шоллагIча этапа. Белгалваьннав 22 комсомолец. Лакха да цар къахьегама хьокхамаш, дисциплина, хьинаре дакъа лоац шоай коллектива вахара юкъе.

Укх леношка тха комсомольцаштен кагирхоштен юкъе шийнай коммунистически къахьегама ударник яха цIи ца йоаккхаш цхьа саг хила йиш яц юбилейни шера вына йола цхь 36 саг ка цIи лахкха баьннаб хIаналехьа а. Шоай махулла балха квалифицаци лакхъеш, дешаш ба къонабараш. Цар девиз я: «Пятилетка — къонабарий къахьегама доккха совгIат, говзал, тохкам».

Тха комитете оIашагIъелай производственни сектор. Цун дехкар: техника групповой установкай, скважинай балха тIахьожам лоаттабе, дикагIбараш белгалбаькха, опыт дIа-хьа йоаржае.

Каст-каста оIашагIъеш оаха рейдаш. Кхоачамбоацараш гучадахара, шиъ коллектива вахар, хьал довзара цул дикагIа метод яха хала да. Уж рейдаш ю оаха производственни участкашка, общежитешка, къонабараша салоIача моттигашка. Къаьстта теркам тIабохийт производствени эстетика.

Дукха ка йоацаш оаха комитете оIашагIъеллар цхьаькха совет—из я къонача рационализаторий совет. ХIаналехьа 5 рацпредложени производства юкъеяхийтай цо.

Р. МАГОМЕДОВ,
«Сунжанефть» НПУ комсомола комитета секретарь.

Шалински «Пищемаш» заводе дукха болхлой ба хIаналехьа, пятилетка дикагIча шера план кхоачаяйтаь. Цар цIераш йоаккхе хьа хьалхарчарца цIи йовкх сборщикий Исраилов Хизара, Алиев Махьмада, газорезчика Метаев Хозу, кхычар. Коммунистически къахьегама ударнаш яха сийлен цIи лелаеча цар хIаьра сменагIа норма 140 — 150 процент кхоачашъю.

СУРТА ТIА: пушаш лаеча цеппина оттаьлага хьожаш ба сборщикаш Х. Исраилов М. Алиев.

И. ПЛИЕВА сурт.

ДЕКАБРЬ БЕТТА ЧОТАХ

Грозненски химически комбината цехашта юкъе яьккхача социалистически яхье хьаькха дIаттача В. В. Догонидзе кулгалдеча цеха коллективо рапорт деннад 11 бетта план кхоачашъярех. ХIаналехьа декабрь бетта чотах производи продукци бIаьш тоннаш я. ШинагIа моттиг яьккхай А. Н. Васев кулгалдеча № 17 йолча цеха коллективо. Ацетон производа 11 бетта план кхоачаш а яь хIаналехьа дукха хIама ца эшаш декабрь бетта хьалхарча декади зIадаш кхоачашъяьй цо.

И. КОСТЫРКИНА,
тха штатте йоаца корр.

«СОЮЗ-5»—УНИМАК ЯХАЧА ГIАЙРЕНА ГОНАХЬАРЧА ХИ ТIА

«Союз-5» — цуна цIи тиллай Корсаков яхача сахьалински портана дIалаьрхIача кердача океански траулерех. Чкъоьрий гIоредеча цу доккхача траулера экипаже 100 члена цIераш дIаязъяьна кхы а космонавтий тайпан цIераш а юкъейихьай — «Союз-5» яхача космически кема экипаже члений Волынов Виктора, Елисеев Алексея, Хрунов Евгене. «Шоллоьна кхоачашбеча балхагIа» форза чакхьякой а хилар хиль советски космонавтах. Лаьттаниа гоналхьа цикъ баьцул тIехьагIа цIина цхьа этара хьалхара лаьттан гIера отпуск сахалинцашта юкъе, волаш дIайхьер Хрунов Евгена, траулера тIа чилар из.

«Союз-5» хIана Алеутски кIоаргIа да. Унимак яхача гIайрена юкъера чкъаьрой лупна лаьрхIад цо.

Карл РЕНДЕЛЬ,
АПИ корр.

ХЬИНАРА НИЗ

[illegible] шу [illegible] хиле [illegible] дахаре къахьег [illegible] боахама коллективо. Бригада [illegible] партийни организаце [illegible]твенни участка [illegible]та лакъбара а керттIа а болх хьара доарх[illegible] [illegible]ам[illegible]гаш [illegible]лайейсбаьб [illegible]. [illegible] партий[illegible] ве [illegible] коммунисташца болх бе, царна хоа коммунисташа шоай производственни декхараш а партийни новученеш а кашта кхоачашъю. Цудухьа шийжшакъа коммунисташ а, [illegible] а гIо де сагагIа бола оIаштIехьдоал цар. [illegible] шоай [illegible] итогаш ю, дIахо де дезараш белгалдеш [illegible]

ХIанз коммунисташ [illegible] хьалхашка [illegible] дехкар [illegible] оIаший дагабувл, шоашта а шоай новкъосташ [illegible] критика ю. [illegible] та цитта болх дIах[illegible] хьаьнд а тоабаре а бокха пайда ду.

Тха, бригада а цехови партийни организацеш совхоза боахама тIахьожам доаттабеш я. Совхоза доахкIамерча участкашка болх беш ба шоай болх дика дIабахьа хоаш а балха опыт йолаш а бола коммунисташ. Уж ба механизатораш Евлоев Хьамзат, Кульгов Ахьмад, шоферш Галаев Мадьмад, Шадиев Бахьаудин, зоовеетеринараш белхлой: Сагов Мурад, Халухаев Алихан, Льянов Евгени, дукха кхыбараш. Уж ба шоай къахьегамца совхоза боахам дегIабоалабеча хьинаре лакхье доалараш а хьалхашка латта социалистически [illegible] толамий кхоачашъяьй коллективий оапари[illegible]оахараш а.

Оаха цхьайлаш теркам бу коммунисташ боахама доал де Iомабара, кхьа [illegible] дIабахьара. Цу тайпара оаха болх дIабахьар бахьан долаш тха парторганизаце кхьебаь коммунисташ совхозе а района а бехктокхамерча участкашка болх беш ба. Совхоза шофер хиннав цхьа. Белхи Салман, хIанз автогаражи механик ва, совхоза 3-ча отделене агроном хинна вон- Гетагажев Б[illegible] за светник хинна Юсупов СаIаьдулла, хIане совхоза ферма бокха[illegible] [illegible] - зоотехник [illegible] [illegible]хьа[illegible] [illegible] шера [illegible]бетта тха [illegible] механизацера бехктокхамеча балха участка[illegible] [illegible] вор[illegible] коммунист[illegible] балхахь хеташ [illegible]лкхе[illegible] тха парторганизацена дика накъадоал тха коммунисташ шоай кхетам а, дешьхал а лакхдеш хилар. Къона а хьона а коммунисташ цхьана болх беш леладара. Укх сахьате совхозера цхьайтта коммунист вай мехкашкарча лакхерча учебни заведенешка заочно дешаш ба. Къонача коммунисташта хьокхам тел совхоза къахьача коммунисташа.

И. БАРАХОЕВ,
«Ахкинчуртский» цхьайтта эсалбача совхозни партийни секретарь.

МЕЛ СБЕРКНИЖКАШ ДА ЧУВАШЕ?

АПН корреспондента из хаттар дир пачч[illegible]хьалкхени къахьегама сберегательни кассай госкредитен чувашски республиканска управлене болхлошка. Республике бахача нахах хIара виьлагIа вола саг, — доша бар цуьна, — сберегательни книжка долаш ва (1 миллионе 200 эзар саг вах Чувашски АССР-е). ХIанз сберкассашка улла къайлегахой деррига ахча 150,3 миллион сом да.

Чувашие болх беш 371 сберегательни касса я, хIаьта шоаттъа шу хьалхагIа иттанел кIезигагIа яр уж. Цу хана дерригаш а 320 вилиатни хара йоаца яр. Цига ахча кхы этт эзар оапаш тIеха дацар.

Петр СЫМКИН,
АПН корреспондент.

19 НОЯБРЬ—РАКЕТНИ БIУНИ АРТИЛЛЕРЕИ ДИ

СОВЕТСКИ МЕХКА РАКЕТНИ НИЗ

Михаил ГРИГОРЬЕВ,
стратегически гIуллакхашта лаьрхIача ракетни бIен Главни[illegible] хьалхара заместитель.

Дезача денашта юкъе Советски Герзашчарча Нийн тIема вахьа гIа йоагIаш йола моттиг дIалоац Ракетни бIуни артиллерен Дено. Дерригача халкъа юкъара цIей хьадоладелар 1944 шу чакхдоалаш хинначча событешца, пхийтта эзар йоккхача гIерий миномётий, реактивни установкай яьз болча тапно Сталинграде Советски Эскаро йоаккха контрнаступленин йоаларех деррига цу кеинга хоьш баьча хоаца дукхадена да. Волга тIа гитлеровски бIу бохабеча юкъе къаьсттe воккха дакъа лаьцар тIемахошаартиллеристаша. Сийлахь-боккхача Дай-мехка тIем тIа советски артиллерена карагIдаьннa деналера гIулакхаш белгалдахар дуьхье 1944 шера 21 октябрера СССР Лаккхехьарча Совета Президиума УказагIа хIара шера денза оттадаьз артиллерe Ди.

Советски артиллере оборонительни а наступательни а операцешка бокъонца йола «тIема вахлe санна» хьахьувкхар цe. Москвия Ленинграда бахьан долаш даьча тIемашка, Сталинградскии Курскии гIемашка, 1944 шерарча наступательни операцешка а тIом чакхбоалача хана а немецко - фашистски гIавранлой са дIаккхухьараш бар артиллеристаш. Советски артиллере ийсса юкъе гIалийккача ало тIема шерашка еррига а хIалакъьераш моастагIчун итташ эзараш танкаш самолеташ я.

ТIемахоша - артиллеристаша сийлена кхоачашдир Даьхена хьалхешкара шоай декхар. 515 артиллерийски даькъахи соединенехи гвардейски цIи тиллар. 800 — СССР орденаш елар, 1800 тIемахочун - артиллериста Советски Союза Турпала ЦIи елар. ХIаьта 1.200 эзарнена — орденаши медалаши.

ТIом чакхбаьллачул тIехьагIар-[illegible]

кIоагIа лакхлуш хилар, Iилманехнически прогрессо йина хьайзай тIема гIулакха овсоагара дола эргалоцаш е. Вирса махбулургболча низ а хинна дIаэттад Советски Эскар, из кийчдаьд кердагIа йолча техникашен герзашех, цу вахьалла [illegible] тайп-тайпара долча ядерни герзаш гаьналгахилалча тайп-тайпара кхоьсалуш йолча ракеташца-тактическирга а дейз континентальнича хьачалца.

Советски Герзашарча Нийн хье а ба, чIоагIбеннаб стратегически гIуллакхашта лаьрхIа Ракетни бIу. Из — агрессор юхаоттен тIем тIа из хIаавкхергболен керттера средство. Советски тIема Iилма чу тайпарча ныйола яхача эгара хьалха советски Ракетни бIу кийчбаьча ядерни герзаш ракетни технякаш йокха свойстваш.

Уйлане чу на доаша йолча цхьа Даьхен тайп-тайпарча низагIашка тIема гIулакх кхоачашдеш латт ракетчикаш. Маьршача хана бехктокхаме тIема декхараш кхоачашдеш цар. Из декхар кIаьра кхоачашдера массаза а тIегIерта къахьегаш, йолаш. къонахчал долаш. хIаьта цхьана бокъонна турцалаш йолаш, физически моральни низаш чIоагIа тIаьхийташ хила веза хIара тIамхоракетчик.

Стратегически гIуллакхашта лаьрхIа ракетни бIу Герзашарча Нийн къаьстта тайпа долаш хьабогIа кхетта 10 шу дул. [illegible]

[illegible] кхоьсаро хьаьлхар хьовхьейча моттига ийсса юккъе тIаькхетаргя Iалашдеча тайпара чера керттера доакхош хьоккаьлха моттига гIовлдоалаш ка хилар.

20 миллион тонн ниъ болаш я хIаьзара ракеташ. Цу кифре боккхал бокъонца кхетаяра дагахэхийтаргда аз шоана, дуьнен тIа этара воккхагIйолча Красноярски ГЭС-а низал кхоаза лакхагIа ю хилар.

ХьалхагIа хинна герза низаца беча тIема еррига средствах, мел хилла е, Iалмен климатически хьалех тийша яр. Ракетни шоаш е. Уж метеорологически хьалаш миччa бесса дале а шера кертерча, ден-бийсан моллагIча хана кхоьса йиш йолаш я. Цар массанаш а дуьне хабар лаь. Еррига а я салват ка шара саха 10 эзар километр гаьна йхара.

Ракетий тIема торонаш тIема тевчаналогена юкъера хIадаьккад гаьна хиларах хIема дугргдолаш из объекташ хьача дешай мэIан. Тахан агрессор кIалхарволалургвац мел гаьна хиларах а, юкъе океанаш диларех а. Дагадоацаш тIом хьоабе а оIаштIехьаргвац цун, хIана аьлча моастагIа хIаьлакхеш юха хIама тока лаьрхIа йола ракетни моастагIчун ракетий шоаш цхьа лаьрхIача дIаккхача ххеле хьалхагIа гIоаттаргья. Бекхам хьа ца дуьш хилевза ца буташ хургба.

Коммунизм хьалхарча дуьззадекна доккхийн бехктокхамеш де-[illegible]

пийн цхьана оIашагIъекхно дилашаш дергалар. Цудухьа да самолетий, да кIаагIолла лелача лоадий, танкай, кхьарий тIема дакхелеи ахкадаш лакхъяш хилар. Организационно технически согабоацеш тоабу Лаьттен тIара бIу, ТIема-Форде Флот, ТIема Фагара Низаш, мехка ПВО бIу.

Белгала бирсеш низ болаш тIема техника йолаш да Советски Герзашдера Нийн. Цхьабакъда, цар низаш уж эшадергдоацаш хиларах кIалхара керттера дара сейла латт аьлча, из латт, тIема техника ше ма ярра йолаш болой, Даьхенна, коммунизма гIуллакха бовраш боацаш чIоагIа мутIахье болча нахах.

Ракетчикаш — уж баьха-дика нах ба, цар шоай я хьайь йолча тайпара хьелахь 1917 шера октябре Зимни Дворецe штурм яьцa, шоай са ца хьаьдеш Москвана, Сталинграда юкъа, фашистски ахкан бIена — Берлина лийтача шоай дяьй эстафета.

Кхетам болаш, лакха образовани йолаш йолча кадрех оIашагIбеланa бе Ракетни бIу. Аьлча кхоачаш ба, бIун личин составах 90 проценташ совгIа бараш лакхерен юкъерен образовани йолаш хилар. Цо Iалашду чоалтаве тIема техника доагIошка тешаме Iомаин гa.

Эскарий составах лаьца аьлча, цо хьахлехкал, тIехдика командни организаторски кхетам болаш а Даахе лерара морально-тIемен психологически гIулакхаш оIаштIехьадахара, техникех кхетамца тIема гIулакха пайда ийпа цуна эша гIулакх дарен декхараш къестаде могаргдолаш а ше хилар. ТIа-тIа алсамйолаш латт доешьошкара инженерно-технически состав. Ракетни бIуи юкъе моттигера фигура а хиина дIаоттеш воагIа командир-инженер.

Ракетно - ядерни герза дуIано лаьхбу хIара, тIемалочун-ракетчика пачхьалкхен хьашташ Iалашдара хьалхара бехктоккам. Цо гIулакх хеш долча герзо тIема стратегически гIулакхаш чакхдоалача юкъарчал доацаш вола довкъашхо ма вьвоий цуна.

Ракетчикаша дика кхетамий [illegible], [illegible] къахьегар — говзалга бодача наькъа дIоагIа. Патриотически хьинар чIоагIа айдеш [illegible] тха Эскара [illegible] Деррига Герзашдарча [illegible] а санна, Ракетни бIун личин состав юкъе шерра социалистически яхь яьржай В. И. Ленин вань 100 шу дизаре сийна. ХIара тIемахо, хIара коллектив накъьаьча гIерт дезача дейна. Массаза а санна хьалха латт коммунисташи комсомольцаши, духовни низа зовас йокха йолаш бола нах. Уж хул массана а халача участкашка, тIема кийчон овлангара дешаш къесталеча.

Ракетни бIунара тIехдика подразделенеш шоаз совгIа дукхагIа хинай хIанз тIемахой еррига состав 85 процент бараш класси специалисташ ба, дукхагIа лелча доакъошка хIара шоллагIа вола тIемахо — тIемен политически кийчон отличник.

Ракетни бIуна аьча инспектироване, тохкамаша, учениша хьахьекхар, партин правительствин

хьалхашка оттадаь декхараш толаме кхоачашдеш хилар. Ракетчикий говзал тIа-тIа дукхагIа лакхьуш хиларе тоша ду тIема ракетий еррига номераца къьастта Iомадаьчунна ястаа, политически, морально - психологически гIулакхашта а цIенхоштта меггаш кхара ю а йолаш Iомалуш ракетийн якуаер. Еррига а хIана аз аьна йола кийга ракеташ «тикиъ» «тIеккхиеча» лоархIаш кхийсай.

Советски Даьхено шинарча мах бееб ракетчикий къахьегача. Укх тIехьарча шерашка орденашка медалашка оцацай эзараш командиршта, политболхлошта, салташта, сержантшта. Царна юкъе: инженераш-майораш Кимяков, Остапенко, инженераш - капитанаш Киров, Пригорьев, дукха кхыбараш. ДикагIа дола ракетни доакъошка подразделенешка стратегически гIулакхашта лаьрхIача Ракетни бIун ТIема Совета сийлени книга тIа язъяьй.

Вай гIаддагал тIемахой-ракетчикий дикача гIулакхаша. Цхьабакъда, гентде могаргдоацаш гIалат хургдар карагIдаьннача хазачам бича. Ракетни бIунах довлла гIулакх — новаторстваи творчествои. Из цхьаккха дича а хилийна дергдолаш цар техника хадданэа кердайоккхаши эргайовхаф товеши йолча хана.

ХIетта хара теркал ца ден Iе йиш яц вай дуьнен калакъанта юкъера хьал чоалхачча багIорахье кхотквуш, империалисташа лераIаш болча тIема кхераш бохкагIа хулаш хилар. Цудухьа, Коммунистически партин цуе Центральни Комитетон дIадехха тайпара, эскара хIара дакъа агрессор лайна дагадоацаш тIавоагIаргволча моллагIча торенах ма воккхаргволаш йола кийчо ца хила деза эскара хIара дакъа.

ТIемахоша-ракетчикаша хIоаргга кхетийлу советски халкъо шоашта тIадехкa бехктокхаме декхараш, хадданза чIоагIъяьо политически фал, лакхъю тIема кийчо. Тха бIуно кIена, машара каве а тIахьа хадданза тIеца дежурство лелаярца реально кхоачашду вай пачхьалкхен еррига социалистически содружествои доазонаи лораяра декхар.

Сатийна хила йиш я Коммунистически партий, советски халкъаге — шоай болча ракетий цульташта кьалхошна дийнахь а буьса а фе шоай ха тIа латт тIема кийчо тIехдика йолаш бола тIемахойракетчикаш.

Ракетни бIуна артиллерен Ди шоашт белгалдоаккхаш СССР къахьегамхоша, Советски Герзашарча Нийн тIемахош вежарий моаршал доккхьейт Варшавски Договора мехкий ракетчикашта, артиллеристашка, эскарий беррига тIемахошка.

Вай доаттагIаш фашистеия гIоарахоша цхьана лоаттабьча къовсаме Iоаьхийтача цIийца тетта да, из дегара да массаза дола тоалуша чIоагIлуша доагIа. Варшавски Договора мехкий эскарий йохаргйоацача цхьоагIонах латт социалистически содружества кхерамзален тешам.

(АПН).

Шоай цIей В. И. Ленин ваь 100 шу кхачара сийна лелаеча социалистически яхье дакъа лоацаш кердача толамашца дезду тIемахоша — ракетчикаша артиллериста. Цар цIаккха дIаьла ца душ лакхъю шоай тIема говзал, тIагIертта карайерзаю чоалхане тIема техника. Советски ракетчикаш массаза а фе ба, Даьхе лораре, хакха патриотически интернациональни декхар кхоачашде кийча ба.

СУРТА ТIА: кхосса кийча я ракета. ДIакъулаш йола лейтенанта М. Шестопалова тIехдика расчет.

Г. Омельчука сурт.

ТАСС фотохроника.

ТХОГА ЯЗДУ

АХ БУТТ ХАНАЛ ХЬАЛХА

Ах бутт ханал хьалха, 15-чу ноябре, цхьайтта бетта план кхочашъярах рапорт делар Грозненски шекарений фабрикан белхалоша. Укх юкъедисача деношкий планах дагарлӀачул совгӀа кхехкина дерзIа товарни продукции 150 эзар сом мехала ю. Социалистически яхье хьалха латт ю. Темиевас, Чулавонс кулгалдечу бригадий коллективаш.

И. [illegible]

Грозненски [illegible] фабрикан [illegible].

ХЬАЛХАРА МОТТИГ ЯЬККХАЙ

Ленински къахьегама вахта [illegible] тача «Сунжанефть» НПУ рационализаторийн къахьега [illegible] дагIа шера. Укх шера цар [illegible] производствана [illegible] гергга рационализаторийн предложени. Цар пачхьалкхенна [illegible] пайда 2292 эзар сом ду.

Управлене рационализаторийн дийна декъа а локшаш, хIиттаешъа пленна совгIа дакъа «Гаьрже дешуш 10 эзарал я, кхоль электроэнерги 1,5 миллион гергга киловатт-сахьат ду. Хьалхалхачу меркадьттагел газагел дIабоьда мах лохбарех планах лаьрхIачул совгIа пачхьалкхенна баь пайда 164 эзар сом ду.

М. ЛЕВИН,
тха штате воцу корр.

ЛАЬТТА ЛЕЛАДАРА БОКЪОНАШ ТЕЛХАЕРАШ

Нохч - ГIалгIай АССР прокуратура юртбоахама министерствай болхлоша лаьтта толлайнарий хьаьжнахь колхозийн совхозийн лаьтташ тайп-тайпанча организацешна шоай лелорагIа дIалуш хилара дукхьана дала закон телхадеш хилар. Баьхаший, производствени управленей кулгалхоша, моттигерча юрта советаша лаьрхIа хьовсий лаьттийн ух кхочашбоацарех дIалахара. Иштта, Шаьла районе бахача вахача шоай лоIамах 152 гектар общественни лаьтта дIалаьцад, хIаьта приусадебни белламашка 111 гектар деагIачул совгIа лаьтташ чулераннаьа йул совгIа бахача вакха белламаш дIае на деагIаше а 136 — гектар [illegible]. Къаьст-къаьстача болхамашка из гIулакх иштта оттадаьд хьежаргда вай хIана.

Иштта Куйбышева цIерагIча колхозе бахача [illegible] белламашта дIалийкъад 136 гектар общественни лаьтта. Приусадебни бен деллара бокъонаш телхаеш дукха моттигаш нийслу «Джалка» совхозе а. ХIана а тIехь хоададь дац совхозе приусадебни лаьтташ мел хила деза, цар учет делаш. Иштта, совхоза кхоалагIча отделена 230 дезалга 63 гектар деагIачул совгIа лаьтта ду. Иштта бахача деагIаш цар 0,30 гектар нийса доала 0,55—1,12 гектар лаьтта лелаш вах. Масала «Джалка» совхозе цхьоалагIча отделене вахаш волча И. Делабова 1,04 гектар лаьтта да, Ю. Аюбова — 0,97 гектар, Д. Мукиева — 1,12 гектар.

Цу тайпара за вий Воаца кхочашбоацарах дукха нийслу «Шалинский» совхозе а. Иштта, Гермечук яхача юрта 117 дезале 16 гектар лаьтта деллалу иоашта деагIачул совгIа. Цул совгIа промышленна предприятена а болханий дукха лаьтта дIадуцаш шоай лоIамагIа. Дукхьала «Грознефтегаз» газови управлене [illegible] гектар [illegible] лаьтта дIалаьцад. ХIаьта дукха лаьтта ул пайда ца оашм турбаш, [illegible] тонни цилелене дIакхоьсарах.

Цу тайпара дукха кхочашбоацарах нийслу «Ачхой-Мартан» совхозе а. Дукхьала кхоалагIча йогIалагIчеи отделенешта бахача вахах 162 сагаца деагIачул дукхагIа 36 гектар лаьтта дIалаьцад.

[illegible] кхы за вий [illegible] за Куйбышева цIерагIча колхозе цу тайпарча нийслу кхочашбоацарах. Вир, Iаь совгIа [illegible] хоахочул 39 гектар деагIачул совгIа лаьтта я. ХIаьта [illegible] Юрта бахача цала а хьалад, колхоза лаьтта правлене белхах — 30 гектар. Из а деррига дац. 136 гектар ваха лаьтта дIалаьцад бахача [illegible] белламашта, колхоза правлене решене а [illegible]. ХIаьта [illegible], бесабара лаьтташ бах, хIайракаш латт [illegible]. Из бахьан [illegible] дукха моттиг йоаш [illegible] колхозе [illegible] культураш тIа [illegible].

1968-ча шера лаьтта леладара законаш телхадара лерваш массехъ вайна дейзар райисполкоме, бахьа опрата [illegible] хьахта тIа йисар. Уж законаш телхадара дукхьала цхьаькха а тайпара дерш хIама вац юртбоахама производстве управлене а.

Цхьаькха хоаттам боацаш, шоай лоIамагIа общественни лаьтта дIалийна а дIалуш а моттигаш дукха нийслу Назрановски районе а. Иштта, Экажкъонгийн юртарча Х. Барзиева, У. Гагиева, М. Янхиева, У. Байнеева шин гектар совгIа лаьтта дIа а лаьцад цу тIа цIенош хьалдаьд. Дукха моттигаш нийслу прокуратура белламашта лаьтташ дилара из боагIаше а сиранкаш телхаш моттигаш. Иштта, 1967-ча шера «Назрановский» совхоза директор хинача А. Галиева № 307 долча приказаца лаьтта хьоашаш совхозе цIаьлла болх бац боагIачу вахь сагI.

Кхы а воагIа оттадаьд из гIулакх Ведана райна ХХIII партсъезда цIерагIча колхозе. Колхозе бахаш бедда бердагIача цхьа хIама дац а-цига из воагIачул совгIа дIалийна лаьттан 209 гектар. Цул совгIа шера арахьара [illegible] а 62 гектар лаьтта дIалаьцад болхлоша. Уж тайпа кхочашбоацараш [illegible] дукха делаше а колхоза правлене, партийни организаце ден хIама дац цу хьакъехь. Кхы дикагIа дац гIулакх воагIачул Ленина цIерагIча колхозе а. Лаьтта леладара законаш телхаш из тайпара тIехьожаш ца доаца бара дукха моттигаш а общественни лаьтта шоай лоIамагIа бахеш нийса дIалушаш. Сентябрь бетта баьча тIехьожаш хьахьатдах 24 сага 20 гектар лаьтта из деагIачул дIалаьца хилар. Цул совгIа 346 гектар деагIачул совгIа лаьтта делалу вахар юрта чу [illegible].

[illegible] а сибарона за [illegible] белхаш гIулакх дац районийн горисполкоми исполкомаш колхозийн совхозийн совгIа. Бокъо йоаша дIалийна лаьттиш хьалхара дешаш ховшие а харцахьа къестадеш хилар. Техкача гучадаьлнад колдаккой раьна а бецаш цхьоза лаьттам промышлени предприятешта дIателлар а моттигаш яйсдука. Иштта, Малгобека района «Кавказа» колхоза председатела вэн. Шелеста «Малгобекнефть» НПУ-на 26 гектар лаьтта дIакъадалар, [illegible] секретарагIа вэн. Максимова колхоза викалий собрание цIерагIа (из хиина йоаццаме а) протокол а оттадайта.

Цу тайпара за вий [illegible] дIадах делалу «Горскнефть» НПУ а, Сунженски района «Победа», «Путь к коммунизму», «Красная Армия» яхача, ХХ-ча партсъезда цIерагIча колхозий лаьттавашка дIалуайт доккъаш доаладаь хий. Из бахьан делаш хIара шера дукха дIайийна хIеташ йоа цу болхаший. ден телхаш, хIаьта [illegible] а моттиг [illegible]. Цу тайпара махалаш кхы а дукха доахаде йиш я.

Къоргаша общественни организацей, райисполкомий, горисполкомий, болхаший, производствени управленей дехкар да ух кхочашбоацарах дIадаха а, хIаьта кхы нийс да дилийта а.

Д. БОГАТЫРЕВ,
Нохч - ГIалгIай юртбоахама Министерства лаьтта [illegible]

КЪАХЬЕГАМХОЙ ХЬИНАРАХ

[illegible] къахьегама [illegible] къахьегама [illegible] совхоза [illegible]. Хьайбаш фермийна а [illegible] а шерра [illegible] В. И. Ленин вахь 100 шу дузача денна сийле [illegible] социалистически [illegible] дерIа продукция Дааьхина дIаелара ил шера план дIадахача шера кхоачаша хилар. Иштта, пачхьалкхенна дехна йлат 6322 тонн да, ил шера планах [illegible] 3770 тонн долча. Цхьабаькъда цох кхоачабах Iаш бац тха механизаторах. Хана да укх шера Iай а [illegible] хьаьдара чIогIа эттте бозаш лоттама хьалаш лаьттанга. Доле а, ерригa агротехнически мероприятеш цхьа хIама [illegible] денан чакхьлерах кхеш [illegible] лелдерий тере хилар укх шера [illegible] дешхарех из пачхьалкхен [illegible] гa доахаран план [illegible]. Дагьисьа 980 [illegible] дIа а душ, [illegible] кхоачашбор цар. Укх [illegible] боацаш [illegible] лоарI оаха цоа. Цу гIулакхашта [illegible] лоттама хьалех [illegible] тха кхыш лелдерий хIама доаца гa. Малла чIогIа йоакъал оттарах кхерам бац дIайийнача юртбоахама культураш. «ДогIа дал-хийта механизатораш шоац. Тха дукхагIа доле лаьттан [illegible] да. ХIаьта хьайдене лаьтта маттеоттаду минеральни моттигерчча удобренешца. Уж шорта йола я, шера боагIача тайпара пайда шо кхош болча механизатораша. Оасара а [illegible] къостале лоттабу оаха хьоасаш. Оасар дукхагIа тIедуьлача хкочаш цу лаьттай лоттамга хьажие горайдаржал ваc. Цхьа дешна [illegible] болхашта [illegible] механизаци йоча, дукхагIа деце лаьтташ [illegible] из механизатораш [illegible] тха бокъона [illegible] хьажие да [illegible] укх шорча [illegible] ламаца.

Денгара денга шорлуш, чIогIлуш йогIа В. И. Ленин вахь Iаь шу дузарга сийна чоржа [illegible]. Октябра цIей деза тха къахьегамхоша пачхьалкхенга ерригa юртбоахама продукция доахара план [illegible] кхочашъь[illegible], уж [illegible] дIайода [illegible] лохбара. Иштта, пачхьалкхенга [illegible] доахара план 101 процент, гидуерий план 150 процент кхочашьйьй кхаш леладерша.

Цу тайпара дика къахьегаш хьайбаш леладерша а. Масала, Дашкина дукх дIадалара тIе барбIацаннаш. Цхьан [illegible] болхаш[illegible] механизаци [illegible] дукхагIа [illegible] лаьттеш хий деакаш доаца, [illegible] механизаторахи [illegible] боалаш болча тха боахама [illegible] дац зоттамо хьалаш. Из хьайтта хьаьбийн укх шера [illegible] ламаци.

Тха лаьна 101 процент кхоачашьай цар, хIаьта [illegible] — 102 [illegible].

ХIана чусовцалла хьайбаш. Хама да чусоцыдьча цхьа хьайбий продуктивность цхьацца дешна бахамашка [illegible]. Цхьабаькъда цу тайпара гIулакх нийслу из лоархIаме мероприяти кертта, [illegible] бокъонаша дIа ца дохкара цу оттальча боахамашка. ХIаьта тха хьайбаш леладераш бIубенна ба. Дашкина хьайбий продуктии дIаахара шера пари шоаш тIехкхочашъергханарах. Хьайбаш чусовцадьчул гIеХагIа вох ца [illegible] совгIа лаккхьна цар продуктивность. Из толаш бахка торо хиннай [illegible] хьадола догIа чIогIа пайдана доле доагар хьайбашта шортта [illegible].

Тха за а тха [illegible] леладерша гIадоагIа [illegible] хьувкъане [illegible] а болабена. Иштта дика хьовча лаьтта агротехника дехагIа йолча хенашка цхьоалагIча алессан деча фуца 10—15 дийнах дIадайна дьялер гурашь дуй алт. ПленагIа доагIар 1100 гектар доала 1242 гектара тIа дийнад из. Цу тайпара дика доледьдар зеба лаьтта [illegible] а. Из лоархIам бола мероприяти чакхъоалаца цхи сменагIа лоаба лаьтта. Из бахьан долаш а, хIаьта, механизатораша шоай смени задануш хьадаьза 120 процентага кхачачаца кхоачашъяраш а тха торо хиннай зеба лаьрла лаьтта кIаьналехьа ахе дехида. ДIакъаьйна хьалой 803 гектара тIара комсеш а.

Уж бахьаш дечо къаьстта дика къахьейгаш М. Усманова кулгалдеча звенос. Комсаш кхаара план 102 процент кхоачаш а яь, уж дIакъаьйна хьлар из массарел хьалха. Цу тайпара дика къахьегa механизатораш тха дукха ба: Х. Абдуев, М. Дакуев, кхыбараш.

Кхаш а хьайбаш а леладерий хьинарах, цар балха шерра механизаци ерах, Iилманаш хьалха лаьтта опыташ чергIдьлнар шерра производстване юкъедоаладарах торо хул тха хIара шера бахама экономика айа.

Д. ЗАИГАЕВ,
Надтеречни района «Знаменский» совхоза директор.

Хьалха латтарашца нийслуш

Къаьстта чIогIа хьинар ийтенна къадьег укх деношка кренкинг-заводе В. Кайдаш керте латтачи установка технологаша. ХIанналехьа пятилетка дехъагIча шера тIехкхьарче бетта четах краскийнай пар хиараш тоннаш межхьаьтта продукци. Дукха пул тIехьайлсаш цунца вхь лелача И. А. Коденко керте латтача № 15—16 йола установка коллективи. ПхьайттлагIча ноябре дена тIабоагIаза бетта четах къахьегаш а я а.

Ф. УНТИЛОВА,
[illegible]

КЕРТТЕРА ДЕКХАР

Кхашкара балхаш чаккдоалаш латт. ХIанз хьатIакхьачий кхашкарча балхех мукъайолча юртбоахама техникана ремонт ю хь. Цу гIулакха шердга кийча хьар тха управлене чуйоагIача «Гехинский» совхоза механизатораша хьалхе а. Тракторашта, культиваторашта, лохарашта, комбайнашта ремонт яра графикаш оттаьй. Графикашка хьежа техникана ремонт а ейщаргIаехай механизаторий бригадаш кIира трактори - полеводчески бригадей ремонтни мастерскешкех. Барайтта механизатор ва мастерскешка трактораш тоеш. Дукха болх ба цар бе безар. Укх кертала план кхоачашъяра тоев ша шийтта трактор. Ремонтникаша дика кхетаду из мел бехктокхаме декхар да. Цудукхьа денна шоай смени задануш 120—140 процент кхоачашью цар. Ремонтникашта юкъе къаьстта белгалбьлнаб электрооборудования доагоравпаратурен тоеш вола Дельмиев Сайт - Ахьмад, тракторий узлаш, двигателаш тоаш вола ТIакаев Дога, токарь Багажев Илез, кхыбараш.

Цу тайпара дика къахьег тракторно - полеводчески бригадашка тIехьатессача инвентара ремонт еш волча берхI механизатора а. Укх бетта хьалкерча декада план дикка тIехххоачашъяьй [illegible].

Совхоза кулгалхоша дика кхетаду нахьа къахьегамцара безам лакха яларгa хьежа мара юртбоахама техникана, инвентара ремонт яра гIулакх дика дIагIоргдоалийта. Цудукхьа технигна ремонт яра дикалга а хьожаш цар керттерча дайнена [illegible] процент ахча тIатоха лаьрхIа а. Бахьда пох доалаш дац механизаторий боакхо йога. Шоай [illegible] из ди чаккдоаллаше а лувча душ лай совхозе, хIаьта кан-хенихьа хIама даа столови я.

Укх деношка чаккдаргда тIехьара кхашкара балхаш — вьаха доалаш латт зеба лаьрхIа лаьтта. Дукхьала цу гIулакха вIаьщагIъалпача шийтта тракторах латтача отрядо хIенаша шин эзар совгIа гектар лаьтта аьхад, планагIа эхе дезар 2734 гектар долча. Зеба лаьтте аьхача бригадана кулгалдеш ва бокха опыт йола механизатор О.-А. Кагерманов. СичагIа лаьтта аьха а дакьхка шоай тракторах ремонт а оттае лаьрхIача механизаторашa денна 15—20 процент тIехххоачашью шоай смени задануш.

Укх шера цIаккха а ца хиннача тайпара дика дар совхозе механизаторий кадрашера гIулакх. Бахьда тIехххьерча хана цхьацабараш балхара дIа а ина шийтта трактор тоьал совхозе. Бахьда из гIулакх тоадеа резерваш йолаш я. Серноводскерча юртбоахама профтехучилище деша вагIа совхозе вахийта берхI сaг. ХIаьта вожаш совхоза кхьча доккъошка болх беш болчара тракторашта хоашаберга. Цул совгIа болаш болча механизаторий квалификаци лаккхъе а лаьрхIад совхозе. Совхоза хIанз вIашагIйоаха дерхI механизаторий говзал лакхъяра курсаш. Цига производства тIера а ца боалаш дешаргда 16 трактористо, хIаьта кхы а кхоъ Серноводске вохийтаргва.

Дукха юртбоахама техника я совхозе: тайп - гайпарча маркаех йола 70 трактор, шийтта комбайн, 56 [illegible], дукха тIехьатессача инвентарь. Цу техниках, инвентарах [illegible] гIолла хьакар, хIаьта механизаторий кадраш ший ханнальа кийчъа яхар шоаш тIехайра кертера декхар хIадоргха хьежжа къахьегаш ба совхоза механизаторaш, специалисташ.

М. АРСИМЕРЗУЕВ,
Урус - Мартана района юртбоахама производствени управлене кертера инженер.

КХЫ А ТIЕХ ХУРГДА

Денгара дента гарга гIерт В. И. Ленина вахь бIаь шу дуза ди. Цу гIулакхо декхарийла ву хIара бъалсрьенхо ше болх беча дика къахьегам толамаш даха, цу денна совгIат хийчде.

Дика пайда баьннаб юбилей сийна ирпжача социалистически яхьах тха боахама. Дукхьала дуга кхоаеш йолча тха совхоза къахьегамхошта шерагIдаьннад дикача хьоккхамашца бахама цу чакхдаккха.

Хоам да, совхоз йоалача доаз дуга кхедара план кхоачашъе из мегаш тха кхаш леладераш хьабоагIалга. Дукха дар баьхаш. чекаш хьоеча хана тIера дикагIа дола лаьтта дIадоаккхар гIишлошъераша, юхабусар лоабат тIера хьоашача лаьтта [illegible] а баьнкха хиссача лаьтта кхоачам дуллал яхиа удобренеш яар, хина режим нийса [illegible] (из керттера вIар лоархI да) тоьацар дуга кхеларa опыт. ХIоьга укх шера бехктокхаме декхараш тIанийцадар оаха, уж кхоачашде мел хала хургда, мел къахьега дезаргда дика кхета а деш. Дуга хьувкъаде хьаьна денна дош кхоачашдара дика ломкъостал дар хьона совхоз йоалача деаз хIара шера кIеззиг-кIеззига Iоаьчча опыта, къахьегам нийса вIашгIехьбаккхаро. декхараш кхоачашдара юржача социалистически яхьо.

Укх шера 1673 гектара тIа дийнадар оаха дуга. ХIара гектара тIера 40 центнерал кIезигагIа доацаш дуга чулга дешна дош дар. Из дехкар кхоачашдара тохабелар къахьегамхой хьалхе дека. Ала доагIа, дуга кхедара комбайнсаша юкъедоагIа балхаш дIадахача шерарчул 15—20 ди хьалхагIа чаккдоьхадар укх шера. Цу гIулакхо торо хилийтар деррига балхаш агротехнически дикагIа йолче хана даь дала. Из бахьан долаш дика хилар хьувкъам. ЦагахьаI санна дIадахача шера тIера гектара тIера хьаьнка дуга 17 центнер мара хиннадеш. укх шера из цифра 37,8-чега дIакхачар. Из а деррига дац. Цкъара дуга хьаьнна кхелна гектара тIара дикa, хIаьта цоалагIа хьаьнна [illegible] из цифра 40-га дIакхочаргба.

Мичча вIашгIехьдьлнад цу тайпара тьувкъам кхеде? Дуга кхедача боахахача лоархIаме дар хина режим нийса леладар. Еррига чекы тIа, массанахьа а цхьатерра, 15 сантиметр кIоергал а долаш лоттеле деза хий, хIаьта кхьанилахь хува а деш. Из гIулакх нийса леладе торо хилийтар гураш чекаш тоевца хана вар вIайлеташ нийса нийсъярах. КIеззигагIча лоархIаме дац оасара дукхала хьовсаш лоттабе а. Цу хьамбьалье а массехк дош ала безам ба са. Дуга дIаала лаьтта оалача хина С-100 тракторашца махулла кIоргга оаз из. Цул тIехьаргIа чекашка хий чуйн. ХIаьта оасара оалашке яхача хиво докаду уж — оасар яхе хьатIадахаш, доале а хьалха санна дукха хилаш.

Оасара дукхала деча балхашта юкъе лоархIаме моттиг дIалоац. доххьожа химикатех дерттIа пайда эцаро а. Лаьттан химически лоаттатаеш, хIаьта цу тIа хьатIадуссача оасаргаш хьежжа пайда вIаьбу шарех. Цудукхьа шерех хула пайда бокха ба. ХIаьта горбIккадашта хIа на йоакалу оасара баьцаш нийсьелча, уж кулгашца дIайовх.

Дуга хьувкъам ма кеттара дика хила йиш ва моттигерчча минеральни удобренеех баьза пайда по эача, кхьодола балхаш мел дика дойт а. ЦудукхьахIара гектара тIа 25 тоннага кхоачаш кхо, кхоачам хиллал минеральни удобренеш яккхир оаха. Цу деррига гIулакхаша торо хилийтар укх шера дуга дика хьувкъаде.

Тха совхозе дуга кхедарашта юкъе белгалбьлнаб Мусхаджиева Заурбе, Ушаев Султана, Сулейманов Михьмуда кулгалдеча звеной болхлой. Уж ба кхаш леладерашта юкъе ирпжача социалистически яхье хьалхара моттигаш яьккхерах. Дика тIехххоачешьа цар шоай социалистически декхараш. ЦIераш яха йоагIа дуга чудича тIехьарча деношка шоай хьинар ца кхоаеш, дан норман 120—150 процентага кхочашьеш кхоачашъеш дика къаьхийгача комбайнерий. Уж ба Телилов Деши, Чулигов Варе, Чиликов Сепиа, Ирисханов Дакисултан, кхыбараш.

ХIана Дашкина тIехххьарча дуга дIалуш да тха. План-м байнена бетте кхоачашбьяр оаха. Бахьан, пох кхочам а ца беш, пачхьалкхенга дуга доахара цифра 3600 тоннига дIаккхоачае безам ба тха. Укх деношка кхоачашхургда кхаш леладерашта дагалаттар. Iамашдарь дьинад тхо фу а. Деррига фу цхьоалагIча классах хургда.

ХIанзе а кийчо ея ба тха къахьегамхой тIадоагIача шера кIара гектаре тIера 45 центнер дуга чулда. ХIанналехьа 600 совгIа гектар лаьтта ахьа дьинад. Из цифра дикка лаккагIа хила йиш йолаш яр, нагахьа санна дуга ча дIадахаьа дехкарийла долча тхан Грозненски районий боахамашта кхаш шиi леннахьа чах цIендаь дьдаре (иштта я оала царца из договор).

ХIана КПСС ЦК, СССР Лакхерарча Совета Президиумо Министрий Совето В. И. Ленин вахь 100 шу дузаре сийна арахеке Юбилейни медаль юкъейовланнай хьалха лургъя вьелд хьакхайкадича кхы а чIогIагIа йоржай тха кхаш леладерашта юкъе яхь. Из деза совгIат дикка лаьрхIа дукха къахьегамхой ба тха боахаме.

Хь. КУРАЗОВ,
Гудермеса района «Степной» совхоза директор.

Конторе эггара хьалха

Карабулакски [illegible] бурув деттача контора бригадашта юкъе ирпжача социалистически яхье хьалхара моттиг яьккхай мастер В. В. Гупова керте латтача бурув деттача бригада. Конторе эггара хьалха укх деношка, кхоачашъяьй ая бурув тохара шера план. Цул дукха тIехьайисаш хIаналехьа бурув тохара схьайтта бетта план кхоачашъяь Б. Ф. Косякова, Д. И. Товкогубов керте латта бурувдетта бригадаш.

А. БАКАЛЮН,
тха штате воцу корр.

□

Денгара - денга толуш латт хьайбаш леладерий балха хьалхаш Грозненски района Ленина цIерагIча колхозе. Кастта хьалхьа ергьа 1200 бежана лаьрхIа ферма. ХIаьта хIана цу комплексах цхьа корпус эксплуатаце дIаеннай. Цу чу лелладергда 400 бежан. Автопоилкаш, механизированни дьясапе доахаш детта установки, кхо дIадоаха механизмаш оттаьй помещене чу.

Сурта тIаш дар бIаь бежана лаьрхIа керда хьалхьа корпус.

И. ПЛИЕВА сурт.

□

НИКЪ ЛОАЦБЕРАШ

Цхьал дезал санна барт тайна къахьегаш я пятилетка дехьагIча шера Грозненски локомотивни депо коллектив. Дукха ба из депо вай республике байза из [illegible] ма машинаьхьа организацешта а бовзаш бола тепловозий машинисташ. Цар цIераш йоахача хана депо кулгалхоша хьалхарчарна цIа йоалах пассажирски поездаш кхухача тепловоза машиниста Янтуганов Iадиса. Массаза а лоархIамегIа бола дехкараш, рейс цунга лу кхоачашъе. Из из шийна ена задани цо массаза а вIаз вай цIенен кхоачашъеш хилар.

Машинаьхьа тIа тепловоза машинистьала волаш Iадиса болх бу 15 шу гаргга ха я. Цу шерашка дукха халонаш нийсъеннай цунна, иштта тийнна бехктоккхаме задани а. Хьалхашка нийслу халонаш эша я еш, толамца кхоачашьяь цо [illegible] Масала, дукха ю боашал Минводы яхача моттиге йода пассажирски поезд Грознерча машинаьхьа станце хьакхачар 40 минут тIехьаьвсаш. Бакьда иштта тIехьаьсеш хIахо яха Iаш йолаш яьяр поезд. хIана оахьа дукхьал йоагIача поездашта а чIогIа хьосаш бора по, цул совгIа пачхьалкхенна зе а хулар.

Поезд ший графиках гIоргIола гIулакх вIашгIехьдоаккхара дехкар тIадожадир тепловоза машиниста вон Янтуганово. Депо кулгалхой дог тайна бар по из цIена кхоачашдергхилашах. Ше рейсах арахалаьхьа хьежар Iадис тепловоза беча балхага, по еса мижга доах. Поезд Доалах-Юрта дIахкхачалехьа графиках гIоргIолаш гIулакх вIашгIехьдьяккхар во. Из бахьан долаш Iадиса дево кулгалхоша баркал аьлар, премх хьажайр.

ЧIогIа файла хила еза тепловоза машинист, нагахь из иштта из хуле хьовзаш хила гаргуш дукха моттигаш нийслу машинаьхьа тIа. Уж санна йола моттигаш дукхаьа а нийсъеннай вов. Янтугановие. Царех цаI хилар укх тайпара: Минводы яхача моттигера Грозне йоагIа пассажирски поезд йоалаеш ена воагIар вов. Янтуганов. Плиевски машинаьхьа станце кхоачача хана дIаьхта бIарг тIаьттар цун вигъ хьеха стрелка [illegible]. Авара хила [illegible] гIулакх хьалхашка нийсденнар. Сацха поезда сона аьнна сонам бер во. Авара из хулайташ чаккдаьккхар Iадьса нийсленна кхерамо гIулакх. Иштта денал волаш, файла ит хилар бахьан доалаш дево кулгалхоша къайсагана кнежка тIа дIа а кадеш баркал аьлар цунна, 40 сом [illegible]. Цул бахьа тIа [illegible] халонех [illegible] [illegible] а [illegible].

Из хьожжаш укх шера массаза а тешаме а, — [illegible] дево кулгалхоша. Тепловозий машинистанте юкъе [illegible] хьавоагIа 45. Ер шу вIашагIйиначча хана Iеше хIаьнаш чIогIа хIак хилар бахьан долаш норма совгIа дукха доагор доадора машинисташа. Хьайхара бутт чаккбаьннача тIехьагIа машинисташа мел доагор доадаьд е кхоадаьд хьакхоачача хеттагIа хьежа вой. Янтуганов. Цхьа тайнаш цIера тIехьанка норма совгIа доадаьь дизельни доагор 14000 килограмм а цунна чаьда йоаз бIаргадайча цунах хилар из Iадиса. Кхьча машинисташа а иштта дукха доадаьяр доагор. Цу гIулакха ухха йер вов. Янтуганова, кхьча машинисташа.

В. И. Ленин вахь бIаь шу дузача денна сийленца накъьбахара хьадIа йола дехкарий тIайнар хIаране. Уж кхоачашдеча хIаьта лаьттбера ваI ва Iадис. ТIадиса пачхьалкхен декхараш тIера хIа а доахаш, хIаналехьа ит бетта задании совгIа из кходаьь 367 килограмм дизельни доагор.

Иштта бакъвола машинист хилара во хьабена вигъ етта бац. 1955-ча шера хинен тIехдикан чакхьаккхар из город Орджоникидзера тепловозий машинистий кхьь шерара курсаш. Юкъьала Т-1, Т-2 яхача тепловозий машиниста гIаьча йолаш болх бу цо. Цхьа бутти ах бутти бalaлехьа толамца караерзаю из машинисте говзал. ЦIаккха дагара ярьаш сона се дукхьашка рейсе хьожавае бийса, — йоах Iадиса. Вийсана шийттаьнея тIехьагIа сахьат дьиччача хана кхайна депо вигар из. Червленски станицерь беза мукъ тIаьбола поезд йоалае хьожаеу. Дукен из се [illegible] санна кетар сона, [illegible] душ вов. Янтуганова.

Иштта болх беш ер воалаю 5—6 шу воалашехьа а Т-3 яха керда тепловозаш кхачар депо. Из Iомабара юкъ а деша ваза везалга кхеталар Iадиса. ТIехдика чаккъьхар керда тепловоз Iомабеш йоза курсаш а. 1965-ча шера город Iехоренке хьожаву из шоалагIча классе машиниста экзаменаш дIаялара. Цига а дика толаш балаккхар далонаш эпже Iемача къонача машиниста. Цу ваза дена васнарски фиездаш кхуьлаш ба из.

Хьинаре къахьегаш дахкача толамий лакха мах баьб. Къахьегаме шийлан тIа дIа а въдеш, дукхаза баркалаш аьхах, етташ премеш, Сийлен грамоташ тийнай. Укх шера из дIейаийна КПСС членалла. ХIанз машинаьхьа техникунне йнъалагIча курсе деша вагIа кагагIдаьнчох кхоачам баь Iеш вола Iадис.

Дика къахьегарал совгIа общественни балха тIа а хьинаре ваьхьа лоаш по. Из ва депо профсоюза моттигерча комитете член, дикагIвола агитатор.

Б. КОСТОЕВ.

«СЕРДАЛО»
3-гIа агI. 10 ноябрь, 1969 шу.

«ЛЕНИНИ ВАЙ МОХКИ»

Сийлахь-воккхача баьчча В. И. Ленина юбилейна хетаяь я Нохч-ГIалгIайчен республикански краеведчески музее хьайийлла «Ленини вай мохки» яха керда выставка. Экспозице хьокха оттийча материалаша хьагойт В. И. Ленина вай республикал мел йоккхо еш йиинай, мел чIоагIа дукха безаш хиннав революце баьччв халкъашта. Бокххача лоархIаме дола документаш тIедоян Тайптайпара стендаш я терко тIаозаш. Дукха да выставка В. И. Ленина идеиш васетиши вахара юкъе мишта кхухь хьехьокхаш дола документашк фотографешц. Массехк периодах екъаенна я экспозице. Уж я «Тийрка тIа партийни организаци вIашагIйоаллари хьалхарча эрсий революце по дакъа лацари», «Нохч - ГIалгIайчене Советски Iаьдал оттара граждански тIоми», «Республика халкъе боахам меттаоттабар», «Ленин хIанз а дийна мел барел дийнагIа ва» яхаш.

«Тийрка тIа партийни организаци вIашагIйоалар» яхача разделе да Кавказе социал - демократически хьалхара организацеш кхотаеш боккхача лоархIаме хиннача «Искра» яхача газета хьалхарча номера копи, Грозненски партийни организаце болх тоабеш хиннача большовикий - ленинций — И. Т. Фиолетовин, А. К. Фельдмавен сурташ.

Цу шерашка Грозненски партийни организаци Терски областа беррига революционни болхна керте латташ хиннай. ХIаьта 1905-ча шера хиннача большевистски парте III-ча съезде белгалдир Кавказерча большевистски организаце кхоачашду гIулакхаш боккхача лоархIаме хилар.

III-ча съезда решенеш тIаэцаш редакционек Терско - Дагестански Комитетапа ше хадаш Грозненски партийни организаце тIейице революце боккха лоархIам болаш яр. В. И. Ленина ше йолиее тайпара «Пролетарий» яхача (№ 12, 1905 шу) газета тIа кепе тоехияр из. Цун фотокопи я экспозице.

Кавказа халкъий, цу даьнье Нохч - ГIалгIайчене бахаман а чIоагIа йоккхо еш хиннай Владимир Ильич Ленина. КIайгвардейцашц дагь аулаиаш бахьаш дукха дайнача лоамарошта гIо де аьнна баьчча яйтача телеграмма текст я выставке.

В. И. Ленина 50 шу дизарца дувзадение 1920-ча шера грозненски мехкдаьттахошна бензин, фитаген, кхыйола а мехкдаьтта продукташ чуйола эшелон кхьийтана Ленина цIерагIа. Из дар Ильича я столице беррига къахьегамхоша а дагь дехкха совгIат. ДIаккхаьча доагор мишта декъе дезаш дIахойташ Главтоне В. И. Ленинга кхаьча телефонограмма я экспозице.

Хоеш да старопромысловски мехкдаьттахоша шоашта дукха вийзача баьччах сийдола буровой мастер аьнна цIи тиллалга. Цох а куц совгIа В. И. Ленинга, садаIайтарах дарба дайтарах духьа «Грознефта» курорте гIортаолаш Грознерча къахьегамхошна курортни карта дахьийтарах а хоам бу документаш да выставке.

Советски халкъий барт тайнача дезалашца цхьана боккхен сийдеш лихь баьб вай республика. Революционни событешта юкъе дакъа лоацаш турпалера гIуллакхьш гойтарах ЦIеча Байракха орден еннай Грозненски пролетариата. 1931-ча шера Ленина орден еннай «Грознефть» объединенека, хIаьта 1965-ча шера Ленина орден елар Нохч - ГIалгIайчен республикана. Из орден хьалуча дийнаьхь В. И. Ленина майлее тIа кьиккха локкха сурт да выставке.

Л. АРНОЛЬДОВА,
краеведчески музеи Iалаш болхло.

СУРТА ТIА: Ленин вIортадийша а цуица къамаьл даь а волча Лубуз Иван Ивановичаца вIашагIкхийттаб дешархой кердача выставкава юхе.

Н. ТАТАРОВА сурт.

ХАНА ЙIОАХАЛ ЦА ЛОАРХIАШ

Брестски областной суде выездной сесси эттарехьарагIа доле таIазар де — уонаш тоха суд яй гитлеровски оккупаци йолча хана Белоруссе лийнача СД 13-ча батальона 3-ча рота унтер-эсэр хиннача Кайко Петра.

...Ганцевичски района Кукова яхача юрта ший беранца Драч Анна чуIийнача цIерагIа чухьийхиб карателаш. Кайкоси цуна тIехьарча гIоаррох пална бIаргагучча топчаш еттац боабаьб кхо шу даьнна Володе, пхи шу даьнна Валя, цхьее шу даьнна Таня, ялхайтта шу даьнна Виктор. Цуа тIехьагIа дIаялий цул а бокъла къаьна са даьккхар цар уллаерча сурто хьаькъалех тутланьча Драч Аннай.

1943 шера Iаь Кайко а юкъе волаш болча карательни батальоно гобаьб Солигорски района Пузичи яхача юрта. 770 саг—боккхий нах, кхалнах, бераш — хийча чу а лаьцка тоиаш етташ боабаьб, хIаьта юрт боагаьй.

Цу тайпарча зуламашца белгалбоал Кайкос 1941 шера дIабохабаьа фашистски Германия йокаьчул тIехьагIа мара чакхбаланзен хиина гитлеровцашца гIулакх даш цо хьабена никъ. ТIом чакхбаьнначул тIехьагIа зулмехочун цар хIинай. Цхьабакъда, бехкли тIаккхийра цуна.

Кайкова еча суда процесса хьагхьехьара еттес панпуохам довча «Звезда» яхача Белоруссе республиканчески газета белгалдеихх цуна ер дира суд яийса хилар. «Ха дукха дIаьхар аьнна гешт де йиш йолаш дац адамлена дуьхьала дь зуламаш», — аьду газета.

Александр ПРИХОДЬКО,
АПН корреспондент.

В. И. Ленин ваь 100 шу дизара хетаьча изобразительни искусства произведеней Московски выставкава лаьрхIа «Волочаевски тIом» яха йоккха панорама кхелара бина [illegible] художнийн С. Агапови Пенсионерхьаьхенна премей лауреат А. Горпенкои. Хабаровски крае яз боккха тIом латтача моттиге [illegible] художникаш, штурме [illegible] [illegible].

Сурта тIа: художникаш А. Горпенкои (аьрдехьа) С. Агапови панорама тIа болх беш ба.

В. Енерамин сурт.
ТАСС фотохроника.

ПОДПИСКА ЧАКХЪЯЛА МАССЕХК ДИ МАРА ДИСАДАЦ

1969 шера 12 ноябре кхачалца 1970 шера газеташкаш журналашкаш подписка ира [illegible] [illegible] [illegible]

	[illegible]	[illegible]
Грозный	73,5	634
Шелковской	[illegible]	[illegible]
Наурски	80,1	[illegible]
Сунженски	86,1	[illegible]
Ножай-Юрта	98,5	534
МалгIабика	83,8	478
Гудермесски	80,5	365
Надтеречни	73,2	286
Ведано	60,7	[illegible]
Ачхой-Мартана	84,5	263
Шаьла	74,1	310
Советски	61,3	278
Грозненски	60,6	294
Урус - Мартана	80,2	256
Назран	60,4	180
Республике гIолла	70,3	[illegible]

ДУНЕ ЦХЬАН КIИРАГIА

КАИРЕ ЛОАРХIАМЕ ВIАШАГIКХЕТАР

Египетски столице ший болх чакхбаьккхар Iарбий паччахьалкхенаша цхьана оборона йоттаяра совето. Цу заседанешка дакъа лаьцар кхыча мехкашцарча гIулакхий министраша, оборона министраша, генеральни штабий начальникаша.

Совето яь эггара лоархIамегIа йола решени яр Iарбий паччахьалкхенашта керте латтарий керда совещани гулъяра хьакъехьа енна рекомендаци. Цу боярме эггара тIехьагIа вIашагIкхетар хилар Хартуме 1967 шера августе — сентябре, мишта аьлча ОАР-в, Иорданена, Сирена духьала Израиля агресси йолаь дукха ха ялелехье. Цхьана дакъа лоацача дерригача мехкашта цаI бола, Гаргарча Малхбоалеиера кризис машарца къоастаяра, израильски агрессех хьахиннараш дIадахара уйла ший ларде уллаш бола политически никъ къйчбир Хартумски совещание. Цу хана Хартуме тIанийца хиннача, мехкдаьтта доахача Iарбий мехкий оагIонгахьара ОАР-ан Иорданенен финансови новкъостал дарах йолча решеве кIеэкга новкъостал далар цу мехкий — агрессе жертвай экономика чIоагIъяра, цария новкъостал дир Израилен цун гIонччийн оагIонгахьара гуччахьа лелаеча шантажа духьалъотта.

Хартумски форум хинначул тIехьагIа дIалхача хако къаьгга хьахьекхар, Тель-Авива доал ду гIозараш. 1967 шера 22 ноябрера Кхерамален Совета резолюци кхоачашца ца я тугаш вав мозарца [illegible] [illegible] дага а ца хилар. Израила кхы тIа в «Фантоми» «Скайхоки» яхача тайпах йола американски самолеташ теларо, американски гражданашта израильски [illegible] тIулакх де мукъа баларо Вашингтоно Тель-Авива кхувдаеча йоккхийча финансови хIамилгаша къаьгга гешал ду. Израила авантюристически политика ВIашагIкхийттача Штаташа хьаллацарах ког гIортолга еш хилар.

Цу хьалешка Гаргарча Малхбоаленерча проблема дакъе керда стратеги кийчъяра, Iарбий цхьоагIо дIахо чIоагIъяра, дерригача низаш агрессех хьахиннараш дIадахара тIадеряздара декхар хьалхашка эттаз Iарбий паччахьалкхеншта. Уж дешаш да, Iарбий кепайоазоно лечв хоамашка ладийгIача, Марокко столице — Рабате 20 декабре гуллургйолча правительстваште керте латтарий кердача совещание къестадергдараш я.

Оборона цхьана лелаяра совета членоша массане а цхьатарра харцахье лаьрхIар Гаргарча Малхбоаленерча кризиса дакъе США-с лаьца позици, цергIатоцгеи прогрессатеи кхача гIертача Iарбий халкъашта из «агрессе акт» хилар белгал а доаккхаш. Совето дийцар дIалийна Iарбий лаьттеш мукъадахар духьа къовсам лоаттабеча палестински патриотий оагIув шерра хьаллоацилга.

АЬТТЕХЬАРА БАРАШ ЮХАБЕТТ

Инде юха а чIоагIа иръенкай довл деча Индийски къаман конгресса (ИНК) парте кулгалхошта юкъера кризис. Парте баккха комитета заседани йолаш парте председатель Ниджалингаппа керте а волаш болча цун аьттехьарча тхъамо («синдикат» оалачо) формально цхьа голос дукхагIа хиларах пайда а эцаш, решени тIанийцар мехка премьер-министр Индира Ганди партера дIаяккха аьнна. Аьттехьарчар парламента депутаташкара миттй хьадийхар дIахо правительствана керте латтачун постера И. Ганди дIаяккха йиш хургйолаш ИНК парламентски фракце кердй лидер хоржилга а.

Цхьабакъда, ИНК парламентски фракце дукхаг а дукхагIа болча членаша (425-нех 330-ие) лаьрхIар И. Ганди шоаш хьаллоацаш хилар хьекхайказ. «Индира Ганди дIахо парте лидер йолаш юсаш а боьхоце цу тешам бенна а я»,— йоах депутатий - конгрессистий группа заявлене тIа.

Индийски кепайоазоно яздечох, уж еррига событеш «болгалйоал ИНК керте кулгалхой вIашлуттаал латта шн группировка гучахьа вIашкаьххоххаалара хьалхара фаза чакхъяларца». Дукхаз ха хьалхагIа деня кIалгIолла хьаIоаш лаьтта къовсам къаьстта чIоагIа лотабелар укх тIехьарча хана, парте лакхерча органо — конгресса Ерригиндийски комитето — мехкарча йоккхача 14 частни банка национализаци е а кхыйола прогрессивни социально - экономически мероприятеш чакхъяха а аьнна хьча решеина ИНК кулгалхоште юкъера аьттехьара, консервативни низаш духьалдаьннача хана. «Синдиката» члений цу тайпарча позице маIан малагIа да аьлча, из да, царех дукхха бараш йоккхача индийски частни капиталаца айхха бувзабенна хилар.

«Синдиката» национализаци айга къьагIанта гIертар лохадир И. Ганден цуна тIехьа латтарашка. Иштта дехар шиъ саг мехка президента посте вахийта «синдикате» гIертар а. Кхыча аьрдехьарча партешна хьаллаьнача ИНК-е аьрдехьарча тхъамо Iалашйир цу посте аьрдехьарча [illegible] [illegible] В. Гири хоржилга.

Цу хьалашка, реакце когашта кIалхара лаьтта дага долаленца хилар, хо-а дуи, хIанз боккхийне йха лаьрхIар «синдикато» И. Ганди цун посте тIера Iойоаса гIортарца.

Мехка массе маIангера нах духьалбаьлар «синдиката» цу решена.

НАТО: КХОХКАМ ЧIОАГIБУ

12-ча ноябре американски столицана юкхе уллача города Уоррентоне чакхъяьлар шин дийнаь хиина НАТО тIема блока ядерни планироване группа сесси. НАТО генеральни секретаре М. Брозиос председательал а деш чакхъяьннача сессе баккха юкъе дакъе лаьцар США, Англе, ФРГ, Итале, Дание, Белге, Турце оборона министраша.

Уоррентоне хIана вIашагIкхетар, хьалхагIа дIо вал еха ядерни планироване группа сессеш а санна, геттара къайлагIа хилар. Цхьабакъда, НАТО членаш долча мехкий тIемо министраш ядерни планироване группе заседане гул а балалехьа кепайоазоно хоам бера, цул повестка тIа юшаш, нагахьа санна тIема дов гIотте Европе тактически атомни гера юкъедаккхара англо-малхбузенгерманси план хургхилара. Из проект юкъхьенца хьалхашка еллар духха да хьалхагIа деш НАТО ядерни потенциал чIоагIъяра идея йолаш хьевоагIача Англе оборона министра Д. Хилле, из чIоагIа хьаллаьцар хьаьха ФРГ оборона министр хиннача Шредера.

Вашингтоне мепатеха арапьхочча сесси дакъа лаьцараша цхьанца аьча коммюнике бакъдир малхбузехьарча кепайоазон уж хоамаш. МаIан духтIавала хало долаш дале а, цу документа тIа йоах, ядерни планироване группе чIаннаш къоабалъяь статически гера лаьаелдаккха тарой а аьнна йола политически установкаш. «Кхыча дешашца аьлча, НАТО мехкий тIема министрий Уоррентоне барт вIашгIехьбаьннаб духхьа ядем хIолакдеш долча гервах пайда эца санна мича хана, даьн ваа йиш а яхача даша».

Ядерни планироване группа предложенеш рекомендацеш дIачулургья декабрь бетта Брюсселе чакхъякха лерхIача НАТО мехкий оборона министрий совещанега. Американски кепайоазоно хургдар ховчох йоах, ядерни планироване группа план цу совещане къоабалъергья.

Ю. ТЫССОВСКИЙ,
В. ГОРЕПЕКИН,
О. АНИЧКИН.
(ТАСС).

МОСКВА. Центральни выставочни залера В. Н. Ленин ваь бIаь шу дизара хетаьь художественни документальни фотографе Дунен халкъашта юкъера выставка. Выставке дакъа лоац фотожурналисташа, художественни фотографе мастераша, Советски Союзен доазол дехьарча мехкий фотолюбителаша.

Выставке хьокха оттадаьча фотографешта юкъе — «Цу тайпара хIама мегийта йиш яц». Автор Ву Ба (ДРВ).

ТАСС фотохроника.

Социализма мехкашка

ГДР

ГДР Iалашо культурни хьалхе [illegible] [illegible] а хьаьна Ростоке дIайолаена Ростокски университета 550 шу дизара хетаь юбилейни торжестваш. Халха Iалдан [illegible] [illegible] республикан [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ГДР хьахиннача тIехьагIа университета деша багIараш массехказза дукхагIа а хинна хIанз 5.000 студентега дIахьабечи ба. Царна юкъе дунен иттаь мехкашкарча кегархой вы[illegible].

ПОЛЬША

Технически прогресса катовицки центре хьайийлла «Техникера изобретательски уйлеш» яха еррипольски выставка. Выставке хьокха оттадь я 20 совгIна ведомстван организацеш хьачувоха 2800 гаргга изобретени рационализаторски предложени.

ДIадаьннача 25 шера Польше изобретателаши рационализатораши 2,5 млн. гаргга рационализаторски предложени еннай, царех 1,5 миллионех пайда иэцаб. Цо йиш экенйтар 44 млрд. злотых кхода.

(ТАСС).

СПОРТ

[illegible] АТЛЕТИКА

Республика ерригача спортивни обществаша дакъа лоацаш яр укх деношка С. Орджоникидзе цIерагIча стадиона хиина яйгIча атлетика спортсменашта юкъера хьаьш. Сезон дIакъоалера кегаьяр уж.

Хьалхара моттиг юва а ДСО «Буревестника» спортсменашка хьекхар. Царна еннар физически культура спорте республикански комитета кубоки грамоташи.

ЕРРИГРОССИЙСКИ ЯХЬАШ

Грозне «Красный молот» заводе спорта Дворецa хиина чагIаьча нана юкъера Ерригроссийски волейбольни чемпионат чакхъьяннай. Цига дакъа лоацаш хиннача 12 сборни командане юкъе тIехдика хьонхамаш гойтар ростовчанаша. Цхьаь цкъа эшаза уж аьне. РСФСР-е чемпиона цIи цаьна еннар. ШоллагIча моттиге Ижевски кхоалагIча моттиге Иркутскен волейболисташ ба. Ростова, Ижевска, Иркутска командаш Советски Союза чемпионате дакъе лоацаш хургья.

О. НИКОЛАЕВ.

ХАОТТАМ

Тахан республике гIоллаи Грозне кIезиг дукха моркхаш а болаш, йочан а йолаш, делкъалаи йолча хана цхьаннайолча моттигашка дохк а доаллаш, малхбоалехьара гIеххьахьача ловраме, сахьаза чIоагIа мух а хьекхаш ха хилаи фегара температура республике гIолла 10—15, Грозне 12—14 градус йIоехьа йолаш хилаи тарлу. ДIахорча шин дени шиа буса кIезиг дукха, сахьаьа кочагIо моркхаш а болаш, 19 ноябре дохк а доаллаш, къулба-малхбоалехьара лаьгIо, гIахьхьача ловраме мух а хьекхаш, фегара температура бийсанна 19-ча ноябре 1—6 градус шелалга а 20 ноябре 3 градус йIовхалгара 2 градус шелалга а кхоечаш, деношка 7—12 градус йIовхал йолаш хила тарлу.

МЕТЕОСТАНЦИ.

Редактор М. К. ЛЬЯНОВ.

ЛадувгIа, хьажа

РАДИО
18 ноябрь

6.30 — «Юрта Iуйре» (эрсий меттала). 6.45 — Ашараш. 6.50 — Хоамаш. 7.00 — Москва. 7.20 — «Грозненский рабочий», «Комсомольское племя» газета обзор. 7.30 — Передачий программа. 7.35 — Москва. 8.15 — «Сердало» газета обзор. 8.25—«Кабардино-Балкарие» яха Валиева симфонически поэма. 8.45 — Юрта коммунистех дола дувцар (гIалгIай меттала). 9.00—Москва. 16.00 — Передачий программа. 16.05 — «Къона тIехье» (гIалгIай меттала). 16.20 — Микрофона хьалхашка (гIалгIай меттала). 16.30 — Юрт кхьаенна кулацуш латт (гIалгIай меттала). 16.45 — Керда хоамаш (гIалгIай меттала). 17.00—Нохч-гIалгIай иллеш хелхара ашараш. 17.30 — «Вай индустриальни мохк» (эрсий меттала). 17.45 — Ашараш. 18.00 — Керда хоамаш (нохчий меттала). 18.15 — Ашараш. 18.20 — Керда хоамаш (эрсий меттала). 18.40 — Москва.

ТЕЛЕВИДЕНИ
18 ноябрь

18.00 — Передачий программа. 18.05 — Яхь дIаяьу болхане (нохчий меттала). 18.20 Телевизионни кердацараш (нохчий, эрсий меттала). 18.55 — Очкаш, голаш, секундаш. 19.10 — «Форда тIа гIолла чайке яей» яха телевизионни фильм. 19.30 — «Сендуцьа йоиих са цIи» яха спектакль. Бертольда Брехта кепто. 20.10 — Шоана, бериш. 20.25 — Дунен халкъашта юкъера обозрени. 20.35 — Передачий программа. 20.40 — «Лаьтта цахи» яха кинофестиваль. «Бабье царство» яха художественни фильм.

ХОАМ

«Грозэнерго» районни энергетически управлене энергосбыто абонентаашта: предприятешта, учрежденешта, колхозашта, совхозашта, домоуправленешта, шоай довлахьа цIенош долаш бараштa дагадохийт, 1969 шера 25 декабрь хьатIакхечалехьа расчеташ нийсъянза а электроэнергех пайда эцарах тIадиса декхар дIатакхаиза а дарг ца хилар.

Шоашта тIадиса декхар цу балгалъяьча хана дIа ца токхаш Iийна абоненташ кхы цIаькха довц ца беш электросетах дIалоадабергба.

«Грозэнерго» РЭУ Энергосбыт.

ДЕЗА НОВКЪОСТИЙ, ГАЗЕТА ДЕШАРАШ!
ДIАДОЛАДЕННАД 1970 ШЕРА „СЕРДАЛО" ГАЗЕТА ЯЗЛУЛГА

Газета яздувуза бувзама ерригача отделенешка а промышленноста, транспорта, гIишлошъеча предприятешкарча, дешара заведенешкарча, колхозашкарча, совхозашкарча, учрежденешкарча, общественни организацешкарча [illegible] «Союзпечати» общественни уполномоченнешка а гIолла.

ГАЗЕТА ЯЗДАИТАРА МАХ:

1 шера — 3 сом 12 кепиги;
6 бетта — 1 сом 56 кепиги;
3 бетта — 78 кепи;

Дiа ма лелаш! 1970 шера «Сердало» газета хилалгьа язде.

«АПОЛЛОН-12» СИГАЛЪЯХАЙ

НЬЮ-ЙОРК, 15 ноябрь. (ТАСС). Селхан московски ханех 19 сахьати 22 минути яьлча Кеннеде мысерча полигонера кхо космонавт — Чарльз Конрад, Ричерд Гордон, Алан Бин — тIа а волаш сигалдахийтад «Аполлон-12» яха космически кема.

Сигалдахийтара маIан — цу космонавт — Конради Бини — Бетта тIа Iовоссавар. Бетта тIехен тIа бахкий программа цар чакхьяккхар, еррига экипаж Лаьттан тIа юхайоэлаар.

«Сатурн-5» яхача ракета-носителa новкъосталца Лаьттана гонахьара гаргa болча Лаьттaна юхерча орбита тIа дахккад космически кема. «Аполлон-12» яхача кема Лаьттана гонахье цаIя ахи гаргга гобаьккхачул тIехьагIа, ракета-носителa кхоалагIча лагIа двигатель шоалагIа болх бе а йолаялийта, кема Беттага болача вахъа тIа дарга.

Тахан шо-шоай моттигашка дIакийсъе лаьрхIа а «Аполлон-12» яхача кема отсекаш. Цу гIулакха кема керттера блок ракета кхоалагIча лагIашара дIакъоастаергья, 180 градус хьаерзa а яь, бетта кабинах дIахоттаргья, цул тIехьагIа кема ракетах дIа а къаьста, Беттага бола никъ дIахо хьоргба.

Программага хьежжа, космически кема никъ итт дени итт буси бергба — «Аполлон-11» яхача кема баьча лаьккъал фин дейа шин буси дукхагIа. 18-ча ноябре Iуйрийна, Лаьттан тIара гIетта 84,5 сахьат даьннача тIехьагIа, «Аполлон-12», маршеви двигатель болх бе а йолаялийта, Бетта гонахьарча орбита тIа дарга.

ШоллагIча дийнахь космонавташ Ч. Конрада А. Бини командни отсека чура бетта кабина чу гIоргба, цул тIехьагIа космонавташ чубола бетта кабина космонавт Гордов чуусаргволча керттерча блоках дIакъастаргья, селеноцентрически орбита тIара дIа а яьнна, Бетта гаргахь йолалургья. Лостамаш шаьрдаь яьнначул тIехьагIа 9 сахьати 53 минути яьлча кабина Бетта тIа Iойосса еаш я 1967 шера «Сервейор-3» яха америкакски космически аппарат Iоесса хиннача районерча ДуIай Океане.

Программа тIа оттадаь, космонавташа дукха совгIа-эшашагIа лоацаш Бетта тIа 31 сахьат дохкхага а хIара массаза бах 3,5 сахьат доаккхаш. Бетта тIа гIолла шоаза «сакъерда» гIолга а.

19 ноябре 13 сахьати 55 минути яьлча Ч. Конрад, цул хьа а йайлла Бетта тIехен тIа дIаара варгва тIехьагIо цунах дIахкхетаргва А. Бин. Космонавташа Бетта тIарча гаунта зем бохккаргба, цун образецаш гульергья, бетта кабинашара гаьна йоашаш Iалман приборий комплект дIаоттаергья, хIаьта цул тIехьагIа кабина чу юха чубоагIергба.

ШоллагIча дийнахь 8 сахьати 29 минути яьлча шоалагIа Бетта тIехен тIа дIаара а баьнна, «Сервейор-3» дьалаха хьожаргба уж.

Бетта тIа гIойта лаьрхIад 20 ноябре 17 сахьати 23 минути яьлча.

ШоллагIча дийнахь керттерча блоках дIа а хийтта цунах дIахоттаьургда гIетта лагIа. Конради Бина керттерча блока чу дIачубаргба, хIаьта лагIа тIехьара юхакъоастадергда.

Дин байсен даьннача гIолла «Аполлон-12» селеноцентрически орбита тIара «Лаьттангахьа долалургда, хIаьта 24 ноябре Тайхача океане хи тIа Iодосса дезаш да кема.

Кема командира Чарльз Конрада 39 шу даьннад. Аэронавтика специальностагIа Пристонски университета летчиков-испытателий школа а йистехьихай цо. Конрад — опыт йолаш космонавт ва, 1965 шера космически никъ баьб цо «Джемини-5» яхача кемаца, хIаьта шоллагIча шера «Джемини-11» яхача кема командир хиннав.

Керттерча блока пилот 40 шу даьнна Ричард Гордон а шитта космосе хинна ва. Цо Ч. Конрадаца цхьана космически никъ баьб «Джемини-11» яхача кемаца, 44 минута гучIахьарча космосе дIааравьнна хиннав. Химика специальностагIа Вашингтонски университет а летчиков къаьстта школа а йистехьихай Гордона.

Керда космосе вахача бетта кабина пилота 37 шу даьннача Алан Бина лакхера образовани я, летчик ва из.

РЕДАКЦЕ АДРЕС: г. Грозный, Ленина улица, 11 (3-гIа этаж).
Телефонаш: редактора—3-44-90; редактора зам.—3-39-11; бехктохкаца секретара—3-84-90; партийни вахарех, культурах, промышленностах [illegible] Юрта боахамех письмой отделий—3-42-28.
АДРЕС РЕДАКЦИИ: г. Грозный, ул. Ленина, 11 (3-й этаж).
Телефоны: редактора—3-44-90; зам. редактора—3-39-11; ответственного секретаря — 3-34-90; отделов партийной жизни, культуры, промышленности — 3-42-38; отделов сельского хозяйства и писем — [illegible]
«Грозненский рабочий» издательства типографи. Революце проспект, 7/84.
Типография изд. «Грозненский рабочий», проспект Революции, 7/84.
СФ05230. Заказ № 5033.